

MAGYAR LÁDA

4 lei

Taxa postală plătită în nr. aprobării Dir. Gen. PTT

HUNGARIA
Képzőművészetter Robert urnak
Disztér 1-2.
BUDAPEST

Főszerkesztő
és a szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 158 (1600) szám * Vasárnap, 1937 augusztus 15

Főmunkatárs:
dr Gyáriás Elemér

Néptanítók a saját népükből

A túlnemzetes irányu *Curentul* című fővárosi lap főszerkesztője, Pamfil Seicaru kirándulást tett a székelylakta megyékben, s lapjában beszámolóval ad körútról. Ebből a beszámolóiból idézzük a következőket:

— Egyik székely faluban egy tanító igen világosan mutatott rá a román állam megerősödésének egyik kérdésére. A román állameszmének ez az alázatos szolgálója tapasztalatokban gazdag. Ekeken át hiába küzdött azért, hogy, akár erőszakkal is bevezesse a gyermekeket a román nyelv titkaiba, mert a nép nyelvének nem tudása útjában állott jószándékának. A legjobb tanítómester a szükség és a román tanító megtanult magyarul, hogy a gyermekeket román nyelvre taníthassa. Meg van elégedve az eredménnyel és fájlatja az erőlködésekben elfecsérelt, terméketlen éveket. Még többet is lért: a szülők is közelednek a román iskolához.

— Mint képviselő, 1929-ben törvényjavaslatot terjesztettem be, amelynek az volt a célja, hogy a tanítóképzést a kisebbségi vidékeknek megfelelően átforgalmazzuk. A cél az volt, hogy amikor a tanítójelölt leteszi a tanítóképzői vizsgáit, teljesen ismerje annak a kisebbségi vidéknek a nyelvét, ahol működni fog. Így a tanító a kisebbségi nép lakta faluban aktív tényező lesz, mint a hatóságnak egy része, mert hiszen a kisebbségi vidékeken működő tanítónak kettős feladata van és mostoha körülmények között kell működnie. Habár ez a terv sok súllyal bír egyénnek az aláírásával került a parlament elé, mégis elfelejtették és most nyolc évvel később meg kell állapítanom, hogy arra szükség van és ugyanakkor azt is, hogy az ország tényleges szükséglete és a vezetés között hiányzik az összefüggés.

Eddig tartanak az idézetek, melyek a román szellemi élet egyik vezető emberének a felfogását bizonyára érdekesen tükrözik vissza. Es éppen olyan kérdésben adnak megnyilatkozást, mely a magyar népkisebbség érdekeinek egyik legérzékenyebb területén, a népművelés, a nép iskoláztatása síkján keresi a célszerű és az állam szempontjából is elfogadható megoldásokat. Nem nyomhatjuk el azt a megjegyzésünket, hogy az állami szempontot igen egyoldalúan és bizonyos elszűkített látókörral fogja föl, mikor az iskoláztatás célját csak a románizálás irányában tudja elképzelni. De így is érdekes az a meglátása, hogy a magyar nyelvű népkisebbségek a magyar nyelvű tanításra szükség van, mert másképpen a tanító se a gyermekeknél nem tud tanítási eredményt elérni, se a szülők társadalmának a bizalmát nem tudja maga iránt fölkelteni.

A pedagógia rég tisztában van azzal az alapelvvel, hogy hatásos és eredményes nevelés csak az illető nép nyelvén történhetik. Ez alapelvtől eltérő erőltetések csak látszateredményeket hozhatnak, de lényegükben azt idézik elő, hogy a nép a saját nyelvén nem tud írni és olvasni, vagyis analfabéta lesz, s a más nyelven se fog művelődést elérni, vagyis a másik nyelv szempontjából is csak az analfabéták tömegét szaporítja. Ellenben az iskolaköltéségek mégis megvannak, sőt még terhelőbben nehezdednek rá arra a népre is, amelyet egyébként iskoláztatni akarnak. A néphez közel kell hozni az iskolát, ha neki használni akarunk azzal; közel kell hozni nemcsak területileg, nemcsak azzal, hogy a nép lakóhelyei közé

NAGYBOLDOGASSZONY NAPJÁN

Részletek Prohászka Ottokár püspök „Elmélkedések az Evangéliumról” című könyvéből

„Kívánok elválni s Krisztussal lenni.” (Filip. 1, 2, 3.)

a) A szent Szűz vágya évek haladtával Krisztus után nőttön-nőtt. Az angyali köszöntésnek és Bethlehemnek éjjeli csillagaival folyton tükrözött lelkén; a Kálvária és a mennybemenet hegye s a pünkösöd emlékei mint viharok tűzvészé szították föl hozzávágó szeretetét. Megjött végre halálának napja s ezzel a hazavágó vágyának tetőpontja; lelke röptült, mint a galamb, mint a szeráf s az apostollal imádkozta: „Kívánok elválni s Krisztussal lenni”. Ki mondhatta azt inkább?

b) Idegenben született, tehát haza vágyott. A Szeplőtelen Fogantatás földje idegen e világban; nincs itt helye; úszó sziget. Minél nagyobb és finomabb a lélek, annál inkább érzi, hogy innen mennie kell; ki érezte ezt edesebben, mint a Szűz?

c) Csupa eszményi túlvilági cél és törekvés milieujében élt. Jézus volt mindene, ki az útát mutatta a teljesebb, gazdagabb világba. — Lelke, mint a nyílt tenger tükre, az eget tükrözte. Tiszta volt a víze s mély s vonzotta az eget. Levonta a Szentlelket, le az Igét s most az ég vonzotta s ragadta őt, ki Istennel teljes volt; szívében folyton visszhangzott Simeon éneke: Most bocsátd el Uram a te szolgádat békességben.

d) A világ nem vonzotta őt, mert nem szereti Krisztust; sőt mert a világ hálátlanságának s bűneinek céltáblája az Ur; jel, melynek ellene mondanak. Az ilyen világ nem kell a Szűznek. Különben is neki a világ keresztire volt már feszítve. — Az első vérértanuk forró véreseppjei gyöngyök és virágok voltak ugyan neki a földön, de hát hisz azok is a túlra mutattak.

e) A végtelen sok kegyelem mely lelkét elárasztotta, az örök jószágba gravitált. A tengernyi érdem koszorút sürgetett. A jegyes jegyeséhez, az anya fiához készült menni s az Isten is mondta: „Veni sponsa, coronaberis”; gyere édes lélek, Leányom, megkoronázzlak. — Így készült a szent Szűz haza. A halálra az készült legjobban, aki lélek szerint él.

építjük, hanem azzal is, hogy a lelkébe építjük.

Itt kapcsolódik bele az iskolakérdésbe annak a szüksége, hogy az iskolát nem politikai intézménnyé kell tenni, hanem társadalmi intézményként kell meghagyni és a népet szervező részeként kell működtetni. A népkisebbségi életet is nem a politikai áthasonítás szempontjából kell felfogni, hanem a saját különleges társadalmi érdekei szerint. Ilyen társadalmi jelentőségében az iskola nemcsak népművelő intézmény, hanem a néprétegek osztályfejlődésének a békés elvezetője is. Csak vegyük arról az egyetlen oldaláról, hogy az iskolában levő tanítók az illető nép fiaiból valók-e, vagy sem. Ha az a nép érezheti, hogy értelmesebb

„Fölvétele Mária a mennybe, örvendeznek az angyalok.”

a) Legillatosabb a rét, mikor kaszálják; a „Titkos értelmű rózsza” pedig akkor volt legillatosabb, mikor letörte az Ur; eltelt illatával és hájával a föld és mi mindnyájan ittasak lettünk föle. Ma szakadt ki a legszebb lélek a földről az égbe, kiesett a világ gyöngyve az Isten ölébe. — Halála nem volt gyötrellem, sem rettegetés. Mi erősen kapaszkodunk az élethez és félünk a jövődtől; ellenben a szent Szűz halála az ő szíve vágya; nincs mitől félnie. Halála nem sötét kapu, hanem diadalív; síria nem örvény, hanem virágos rét; ő meg haza igazán és Isten csókola el lelkét. „In osculo Domini”. Iparokdiunk a földön járva Istenhez hasonlítani, kegyelmét növelni; így egyre feljé tartunk s a halál nem rémít majd.

b) A szent Szűz a legszebb halott; nincs benne romlás. Jézus akarta így; akarta, hogy amint neki dicsőséges, úgy anyjának virágos sírja legyen; amint neki föltámadása volt harmadnapon, úgy anyjának is legyen; amint neki mennybemenetele, úgy anyjának mennvbefölvétele legyen. Szép halott, „friegyszekrény”. Nem rothad; a szeplőtelen test külön gondviselés alatt áll; a fölséges lélek laka nem lesz porrá. — Ime, hogy kell testet nevelni és nemesíteni! Csakis lélekkel, a fejelem s a szépség lelkével!

c) Dicsőséges lelkétől átszellemült teste s elváltozott színében: arca ragyogott, mint az angyal arca; a szeplőtelen leánynak szépsége s az istenanyának bája párosult a megdicsőült királyné fölségével. Nincs koszorúja, nincs koronája; koszorú és korona szépséget kölcsönöz, de a szent Szűzből maga a szépség sugárzott. ő az Isten legszebb remeke. — Jézus jön érte; ő mondta: ismét eljövök és elviszlek; viszi anyját, Mihály az „erős asszonyt”, Gábor a „malasztal teljest” üdvözli; az angyalok pedig csodálva kérdik: Ki az, aki fölkel s emelkedik, mint a hasadó hajnal? Ah, ez bevonulás! Mily trón és hatalom lett osztályrészel! Mennysorságunk első csillaga a dicsőséges asszony!

fiából tanítók lehetnek, mert saját szülőföldjükön elsősorban az illető népből való tanítókat alkalmaznak, akkor annak a népnek megvan az értelmiségi rétegre való emelkedésre a oiztos útja. Nem kell földhöz szorítva éreznie magát, nem kell elzártnak látnia maga előtt a szellemi életpályákat.

Nagyon helyes, hogy a tanítóképzésben egy-egy népvidek külön nyelvi igényeit is, ki akarják szolgálni. Azonban, ha igazán a nép saját iskoláivá akarják tenni az iskolákat, akkor gondoskodni kell arról is, hogy ezekben az illető nép saját fiai tanítsanak. Az egyház is mindenütt arra törekszik, hogy bennszülött papság vezesse a hitéletet. A világi tanítás terén is a bennszülötteknek ezt az elsőségét meg

kell valósítani, mert ezzel teremtik meg a szülők igazi bizalmát az iskolák iránt, s más részről a tanítói pálya révén valami kis kenyeret is adnak az illető nép tanultabb rétegének. Az iskolakérdést ebből a szempontból is meg kell látni, s tessék elhinni, hogy amikor az iskola révén kenyeret is adnak vissza annak a népek, akkor többet tesznek az állam belső rendje érdekében, mint hogyha idegen tanítókat küldenek egy-egy másnyelvű népvidekre.

Pamfil Seicaru már fölfedezte, hogy egy magyarnyelvű népkisebbségi vidéken magyar

nyelven kell tanítania az idegenből jött másnyelvű tanítónak is. Ettől a fölismeréstől nem messze áll annak is a fölismerése, hogy idegen tanító helyett az illető vidékről és az illető népből való tanító jobban tudhat tanítani, mert okvetlenül több szeretettel és odaadással van a maga szülőföldje és népe iránt. Az iskola pedig elsősorban ennek a szülőföld és nép iránti szeretetnek a tüzhelye. Az kell, hogy legyen. Csak akkor teljesíti népművelő nagy hivatását.

Hasznos, rendkívüli ülés- szakra ül össze a parlament ősszel

A kormány több új törvényt akar megszavaztatni az ülésszak alatt

Bucuresti. Saját tud. A kormány elhatározta, hogy a parlamentet husznapos őszi, rendkívüli ülészsakra hívja össze. Ezen a rendkívüli ülészsakon külön manifestációval akarja igazolni a Tatarescu-kormány az ország lakossága előtt azt a nagy bizalmat, melyet legfelsőbb helyről élvez.

A rendkívüli ülészsak pontos idejét még nem állapították meg. Saveanu házelnök ugyanis külföldön nyaral, ahonnan csak augusztus végén tér vissza. Hazaérkezése után

Tatarescu miniszterelnök tanácskozára ül vele össze és ez alkalommal megállapítják a rendkívüli ülészsak időpontját is.

Az őszi ülészsak elé a kormány elsősorban azokat a rendelettörvényeket terjeszti be, melyek a parlamenti szünet alatt életbe léptek. Azonkívül néhány olyan újabb törvényjavaslatot is megszavaztat a kormány, amelyet fontosságára való tekintettel nem akart rendelettörvény formájában életbeléptetni.

„Addig maradunk, amíg a trón és a nép bizalmát élvezzük” — mondja Jamandi kultuszminiszter

Oradea. Saját tud. Pénteken, a kora esti órákban hatalmas tura-kocsi állott meg a Park-szálló előtt, amelyből egy előkelő megjelenésű ur szállott ki, majd egy feltűnően elegáns fiatal asszonyt segített ki a gépkocsiból. Jamandi Victor kultuszminiszter érkezett vissza külföldi utjáról, felesége társaságában és az éjszákát itt töltötték. Jamandi kultuszminiszter titkája utján magához kérette szombaton reggel nyolc órára a helybeli lapok munkatársait és a fővárosi lapok itteni tudósítóit. A miniszter a negyvennyolcas számú appartamentben fogadta az újságírókat, akiknek a következőket mondta:

— Egy hónapot töltöttem szabadságidőmből feleségemmel együtt külföldön. Előbb Marienbadban voltunk, majd onnan Svájcban keresztül Párizsba mentünk, ahol megtekintettük a világiállítást és különösen nagy örömet szerzett nekem a kiállítás román pavilonja.

— Tárgyalt a miniszter ur Párizsban a francia politikai élet valamelyik tagjával? — vetjük közbe a kérdést.

Jamandi miniszter mosolyogva válaszol:

— Rangrejtve tartózkodtam a francia fővárosban és így csak természetes, hogy semmi-éle politikai tárgyalást nem folytattam.

— Miniszter ur véleménye szerint meddig

marad uralmon a liberális kormány?

— Erre a kérdésre igazán nehéz válaszolnom. — mondja Jamandi miniszter. — A lapokban éppen most olvastam Tatarescu miniszterelnök nyilatkozatát, eszerint tehát a liberális kormány mindaddig a helyen marad, ameddig a trón és a nép bizalmát élvezi.

Jamandi kultuszminiszter reggel 9 órakor elutazott Bucurestibe.

Angol megtorlás a rejtélyes bombázásért

A gibraltári hatóságok a spanyol nemzetiek ellen fordultak. — A salamancai nemzeti kormány élesen tiltakozik a hamis híresztelések miatt

Gibraltárból jelentik: Londonból érkezett utasításra a gibraltári angol hatóságok a „British Corporal” bombázásának megtorlása-ként bezárták a spanyol nemzeti kormány gibraltári konzulátusát és a konzult felszólították Gibraltár elhagyására.

Salamancaból jelentik: A spanyol nemzeti főhadiszállás a legélesebben szembeszáll és cáfolja egyes külföldi lapoknak azt a híresztelését, hogy mallorcai nemzeti hajók követték el Almeria közelében a bombatámadásokat.

— Ez a legnagyobb valótlanítás: — mondja a cáfolat. — Ez is csak a valenciai kormány jól ismert próbálkozása, mely egyes külföldi lapokban szándékos támogatásra talál.

HARC AZ ANARCHISTÁKKAL

Madridból jelentik: A terueli szakaszon előállott vörös seregbomlás visszatartására a madridi rádió azt a hírt terjesztette, hogy a nemzeti csapatok terueli helyőrsége föllázadt Franco tábornok ellen s hogy a lázadás leverésére falangista és karlista csapatokat küldtek. Csapatküldés csakugyan történt, de nem valami lázadás ellen, ami nincs, hanem a Valen-

Udvariassági rendeletet léptetett életbe az állam- vasút

Bucurestiből jelentik: Amiota Ionescu Mihai tábornok elfoglalta régi állását a CFR vezérigazgató székében, több olyan intézkedést léptetett életbe, amely az utasok előnyére szolgál. A tábornok legutóbbi körrendeletét bocsátott ki, amely megszabja, hogy a CFR közegei hogyan bánjanak az utazó közönséggel. A körrendelet, amely az aradi felügyelőséghez is megérkezett, a következő pontokat tartalmazza.

1. Az államvasuti alkalmazottnak, ahányszor csak érintkezésbe kerül a közönséggel, mindannyiszor nyugodt és illedelmes hangnemet kell használnia. Az utas kérésére mindig udvariasan meg kell indokolni és magyarázni azokat az intézkedéseket, amelyeket az államvasutak vezérigazgatósága a rend megőrzése érdekében kénytelen foganatosítani. Sokkal jobb, ha az alkalmazott úgy követ el hibát, ha tulzoltan udvarias, mintha brutalitáshoz folyamodik. Az udvariasság nem zárja ki a méltóságot.

2. Azok az utasok, akik csalárd uton kívánnak utazni, vagy egyéb szabálytalanságot követnek el, a szabályzat értelmében megbüntethetők, ha az utas tiltakozik, akkor a személyzet tagjainak nincs joga erőszakoskodni vele, hanem kötelessége a szabályzat által előírt személyeknek átadni az ügyet, akik majd megteszik a további intézkedéseket.

3. Felhatalmazzák az ellenőrzést végző közegeket, hogy saját felelősségükre, bizonyos alaposan megindokolt esetekben értsenek meg bizonyos helyzeteket és ne terrorizálják feleslegesen a jóhiszemű utasokat. Ha például egy tisztviselő tisztviselői igazolvánnyal utazik, de arról hiányzik az utolsó láttamozás, akkor is el lehet tekinteni a büntetéstől, ha az illető megnyugtató módon igazolja, hogy tényleg tisztviselő, különös tekintettel kell lenni az asszonyokra, gyermekekre és a kiskorú gyermekekkel utazó anyákra.

4. Minden esetben nem szabad megfélemlíteni a civilizációról és az emberiségről. Nem szabad például magányos állomáson leszállítani egy iskolás gyermeket, aki jegy nélkül, vagy szabálytalan jeggyel utazik hazafelé. Természetesen abban az esetben lehet arról szó, ha csak egyszerű hanyagságról van szó és nem csalásról. Utóbbi esetben értesíteni kell a kiskorú gyermek szüleit.

5. Azokat a tisztviselőket, akik nem tartják tiszteletben a fentebbi előírásokat, megbüntetik, esetleg olyan helyekre helyezik, ahol nem érintkezhetnek a közönséggel.

cia fele való előnyomulás erősítésére.

Párizsból jelentik: A Jour jelentése szerint a köztársasági Spanyolországban az anarchista lázadása tovább tart. A valenciai anarchisták pénteken be akartak hatolni Azana elnök palotájába. Az anarchistákra a rohamcsapatok sortűzet adtak le, nagyon sok anarchista holtan rogyott össze. Mangada, az albacetei köztársasági vörös csapatok parancsnoka gépfegyverrel lőtt az anarchistákra. Akik a sortűz után életben maradtak, azokat könyörtelenül kivégeztette.

FRANCIAORSZAG NEM TUD BEFOGADNI TÖBB SPANYOL MENEKÜLT

Párizsból jelentik: A francia kormány közölte Angliával, hogy Franciaország nem fogadhat be több spanyol menekültet, mert már 50 ezer spanyol menekült él jelenleg is Franciaországban. Az angol kereskedelmi minisztérium a francia kormány bejelentése után közölte az angol hajókkal, hogy spanyol menekülteket ezután ne szállítsanak francia kikötőkbe, mert a francia hatóságok nem engedik meg partraszállásukat.

AKTUÁLIS KÖNYV!

A napfürdőzés és a napfény gyógyhatása

Akarja életét meghosszabbítani?
Akar ön valóban egészséges lenni?
Ha igen úgy napfürdőzzön de helyesen!

Vásárolja meg:

Bucsányi Gyula dr
egészségügyi tanácsos most
megjelent nagyszerű művét.
Ára csak 95 le.

Kapható a Magyar Lapok könyvosztályában

Hogyan lehet megismerni a hamisított új százleveseket

Bucurestiből jelentik: A nagyközönség körében állandó panaszok hangzanak, hogy nagyon sok hamis ércpénz van forgalomban. Ezért a román nemzeti pénzverde körlevelet bocsátott ki amelyben pontosan közli, hogyan lehet megkülönböztetni a hamis pénzt a jó ércpénztől. Az új százás ismertetőjelei a következők:

1. Legfontosabb kelléke a jó százásnak a könnyen felismerhető szín a nehezen utánozható tiszta dombormunka és a pénzdarab szélén lévő kigyóvonal. A valódi százás színe csillogó, míg a hamisítványok készítői ezt a csillogást nem tudják megadni az általuk készített érmeknek, amelyek tompafényűek, színük felismerhető. Ha a hamisítás öntés útján készült, a pénzdarab felülete likacsos, a rajz és felírás körvonalai elkerelkednek, a finom részletevonalak pedig teljesen hiányoznak. Abban az esetben, ha a hamisítványt vasból, vagy nickelből préselték, a munka teljesen elmosódott, ami legelőször a címernél, a pénzdarab szélén és a kigyóvonal megvizsgálásánál vehető legjobban észre.

2. A hamisítványok csaknem kivétel nélkül könnyebbek, mint a valódi pénzdarabok, amelyeknek legkisebb súlya 8 gramm, legnagyobb súlya 8,4 gramm. Mérvadó a pénzdarab átmérője is, amelynek pontosan 27 milliméternek kell lennie.

3. A valódi százleves pénzdarab legalább 97,5 százalékos nickel tartalmaz és ez az összetétel eredményezi, hogy az ötvözet igen kemény, nehezen karcos. Viszont a hamisítványokat tüvel könnyen megkarcolhatjuk, másrészt ezek a valódi érmék reagálnak a mágnes hatására. A mágnessel való vizsgálatot egyetlen kétes esetben sem szabad elmulasztanunk, mert a hamisítók által használt keverékek kivétel nélkül érzéketlenek a mágnesség iránt.

Összefoglalva tehát: az a csillogó, fölkelő, tiszta veretű pénzdarab, amely érzékeny a mágnes hatására, valódi, nyugodtan elfogadható.

Sanghaitól Szucsou felé terjed az ostromharc

A Csapej városrészt a tűz teljesen elpusztította

— Lazártákor érkezeti táviratok —

Sanghaiból jelentik: Szombaton reggel újból felújultak Sanghaiban a tűzvédelmi harcok. A szembenálló csapatok géppuskákkal sortűzest kezdtek. A halottak száma megszámlálhatatlan. A Csapej városrészt tűz öltötte ki, mely az egész negyedet elpusztította.

A KINAI NEMZETGYŰLÉS PARTJA KATONAI SZERVEZETTÉ ALAKUL.

Sanghaiból jelentik: A harci tevékenység nyugat felé terjed. Rendkívül heves ütközet folyik a szucsou-i öbölben, melynek déli partja a kínaiak, északi partja pedig a japánok birtokában van. A kínaiak a Jang-Cse-Kiang torkolatában több japán hajót elsüllyesztettek, hogy ezáltal megakadályozzák a japánok hajóinak behatolását a Huangpu folyóba. A japánok a Jangcsekiang torkolata melletti Szucsou városban az egyetemet csütörtök óta megszállták; a kínai csapatok ujjában kiszorították innen a japánokat.

Nankingből jelentik: A Kuomintang pénzügyi ülése a következő határozatokat hozta:

1. A nemzetgyűlés minden tagja egyetlen nemzetfenntartó párttá alakul, s önként aláveti magát a párt rendelkezéseinek.
2. Feltétlenül engedelmessé válnak a katonai hatóságok parancsainak.
3. A harcban mindig elől van és legutolsónak vonul vissza.
4. Ha katonai szolgálatra behívják, azonnal jelentkeznek.
5. Megszűntet minden nézeteltérést a párt belsejében és más politikai csoportokkal, mert mindenkinek együtt kell élni, vagy halni Kínával.
6. Fogadja hogy megőrzi a katonai titkokat és segít a rend és béke fenntartásában.
7. Közreműködik a párt katonai megszerzésében.

Amerika hadihajói a kínai kikötőkbe sietnek. Össze üzés Japan es az Egyesült Államok között

Newyorkból jelentik: A távolkeleti helyzetbe való tekintettel a tengerügyi hivatal utasította az Ázsiában állomásozó amerikai hadiflotta zászlóshajóját, az „Augusta” cirkált, hogy haladéktalanul keljen útra Sanghai felé. A többi ázsiai amerikai hadiflotta-hoz tartozó hajók is parancsot kaptak, hogy más kínai kikötőkbe fussanak be, az ott élő amerikai állampolgárok életének és vagyonának biztosítása céljából.

Az Egyesült Államok és Japan között konfliktus tört ki az alaskai tengervíz halászati

kiaknázása miatt. Az utóbbi időben a japánok megszüntették az alaskai tengervízre vonatkozó egyezményt, kihalászták az egész lazacrajt és amerikai halászoknak semmi sem maradt. Az egyezmény megszegése Amerikának többmillió dollár kárt jelent.

Hull külügyi államtitkar bizottságot küldött a Bristol öbölbe az ügy kivizsgálása végett. Az amerikai képviselőháznak határozati javaslatot terjesztettek be, amelyben követelik, hogy állítsák meg a japánok betörését amerikai vizekre, mert ha a japánok jogtalan terjeszkedése

folytatódik, elkerülhetlenné válik a nemzetközi bonyodalom.

OROSZ—JAPÁN ELLENTÉT A TIENSINI FEHÉR GÁRDISTÁK TÁMADÁSAI MIATT.

Moszkvából jelentik: Hirota japán külügyminiszter a szovjet augusztus elseji jegyzékére, mely az orosz fehér gárdisták tiensini támadására vonatkozott, azt válaszolta, hogy a japánok a kifogásolt támadásban nem vettek részt és azt javasolta, hogy az esetet a Tientsinben székelő szovjetországi és a japán konzulátusok együttesen vizsgálják meg. A szovjet elutasította ezt a javaslatot és azt kérte, hogy más nagyhatalmak tiensini konzulátusai elébe kell vinni az esetet megvizsgálás végett. Hirota japán külügyminiszter visszautasította Szovjet-Oroszországnak ezt a javaslatát és kijelentette, hogy egy harmadik személynek a vizsgálatban való részvétele Japán számára teljesen elfogadhatatlan.

(Korábbi táviratok az ötödik oldalon.)

Automobilos revolverharc Zágráb utcáin

Zágrábról jelentik: Véres merénylet tartott izgalomban Zágráb közönségét. Ma délelőtt Matosics Joe ismert zágrábi újságírónak a járáshírőszágon sajtóperi tárgyalása volt. Benois Milos gyáros indított ellene pert rágalmozás miatt, mert az újságíró azt írta róla lapjában, hogy a „csetni” szervezet támogatta őt. A tárgyalást elnapolták s amikor Matosics eltávozott a bíróság épületéből, a tömegből kivált egy ismeretlen férfi és boxerrel megtámadta. Matosics nyomban revolvert rántott elő és rálőtt merényletjére, akiről később megállás és Macsek közvetlen környezetéhez tartozott. Matosics ezután gépkocsiba szállt és elrobogott, a tömegből azonban többen utána löttek, mire revolverlövéllyel viszonzta a tüzelést. A lövések azonban senkit sem találtak. Matosics ezután a rendőrségre ment, ahol feljelentést tett támadója ellen. Matosics annak idején lett ismerőse, amikor Macsek horvát parasztpárti vezér beszédét kiadta.

Római kőkoporsót találtak az egyik timisoarai templom előtt a földben

Amiről ma Timisoarán beszélnek. — Kőláda a kábelfektetésnél. — A munkások nem voltak hajlandók tovább ásni

Timisoara. Saját tud. Érdekes leletről beszélnek szélében-hosszában a városban. A leltre kábelezés közben bukkantak rá a munkások, de a lelet továbbra is a föld gyomrában maradt, azéltű, hogy alapcsabban megvizsgálták volna. Többek állítása szerint római kőkoporsóra bukkantak a kábelező munkások a negyedik kerületi római katolikus plébániatemplom előtt, de miután nem volt utasításuk hozzá, nem ásták ki.

A telefontársaság már hónapok óta a város minden részében ásatásokat végeztet, amennyiben földalatti kábeleket fektetnek le: itt folynak az előkészületek az önműködő telefonközpont létesítésére, amelyet, hír szerint, még az idén felállítanak. A telefontársaság egyébként a legtöbbhelyt már ki is cserélte a telefonkészülékeket önműködő-készülékekre s a Kereskedelmi- és Iparkamara épülete közelében palotát is épített: ebben szerelek majd fel az új központot.

A negyedik kerületi római katolikus plébániatemplom közelében is kábeleket helyeztek el a földben. Néhány nappal ezelőtt munkások jelentek meg, hogy egy hatalmas oszlopot — amelyről a légvezeték összekötését talál a kábellel — annak rendje és módja szerint lerögzítsenek. A templom előtti járdá mellett, néhány lépésnyire a templom szegletétől vagy két négyzetméternyi gödrös ásáshoz fogtak.

Mintegy másfél méternyi mélységben azonban valami kemény tárgyban talált meg a munkások ásója. Kísé eltakarították a földet s ekkor megállapították, hogy kőláp fekszik a földben.

Azon a helyen állandóan tartózkodnak járókelők. Természetesen rögtön megállt néhány kíváncsi és nemsokára nagy csoport kísérte figyelemmel, hogy mi fog történni a rejtélyes lelettel. Nem kell csodálkozni rajta, még mindig kísért a török pasák elrejtett kincseinek meséje, amely — mondanunk sem kell — teljesen alaptalan...

Amikor a törökök kétszázhuszonegy évvel ezelőtt elvonultak innen, Savoyai Jenő herceg a kapituláció pontozatainak értelmében százával bocsátotta rendelkezésükre a szekereket, amivel mindenüket magukkal vihették, mégpedig megfelelő katonai fedeztet mellett. (A várfeladási okmány szerint a törökök önmaguk után rögtön a feleségeikre gondoltak, mert így kikötötték maguknak: „mi minden asszonyainkkal együtt...”) De eltévedt a mesék világába tartozó török kincs, valóban sok érdekes dolgot takarhat itt a

föld. Néhány évvel ezelőtt, amikor éppen a negyedik kerületi templomot tatarozták, a templom mögötti rézen észrevették, hogy

kong a föld a munkások lába alatt. Amikor a környéket jobban megvizsgálták, kitért, hogy a templom falában, ezen a helyen földalatti lejárát van.

Jelentették a felfedezést Metzger Márton dr. prépost-plébánosnak, aki intézkedett, hogy bontásuk ki a befalazott részt.

Sötét üreg tárult fel a munkások előtt, odalenn pedig koporsókra bukkantak.

Befalazott koporsókra, de szabadon állókra is. Az utóbbiak már rég összeomlottak volt s a korhadt deszkák között emberi csontok hevertek, többek közt egy koponya is, amely mellett hosszú barna hajfonat feküdt, másival összekötve. Nemsokára Pacha Ágoston dr. megyespüspök is megjelent a helyszínen. Megállapították, hogy a templom alatt kriptá volt, ahová — amint aztán a halotti anyakönyvekben kiderült — régebben az elhunyt plébánosokat s a templom jötevőit temették. Mivel azonban a városrészt annakidején gyakran elöntötte az árvíz, a kriptát vagy nyolcvan évvel ezelőtt befalazták és már senkinek sem tudott róla. Olyan szencziója rég nem volt a városnak, mint a kriptá feltalálásakor és napokig ezren és ezren tolongtak a kriptá előtt a templomkertben, az utcán...

Most is egyszerre híre járt, hogy miként annakidején, az utcán koporsót találtak a földben. Kőkoporsót. A munkások a koporsó egy részéről le is takarították a földet, de aztán abbahagyták a feltárást. Szépen elszüllyesztették azt a fadarabot, amellyel a kábeloszlopot le kellett rögzíteni. Ráerősítették a sodronyt s aztán megint beföldelték.

Az emberek fantáziája azonban nem tud megnyugodni. Hogy miért nem vizsgálják meg ilyen esetben efféle leleteket, — mondják a negyedik kerületben. A plébániaközpontban tartózkodó épületben lévő Compasz könyvkereskedés üzlethez vezetője Kunszt Sebő, egyébként hitközségi vezetőségi tag is, vezetett bennünket a „helyszínre”. Kunszt Sebő a következőket mondta:

— Amint az ásó megkoppant a kőlápon, a munkások maguk is csodálkoztak. Az emberek biztatására aztán kezdtek a kőlápot szabadon tenni a földtől. Ötven-hatvan centiméternyi fe-

Ideges gyomorjai,

gyomorgölcsök, görcsös állapot, hányinger s emésztésből eredő: ideges fejfájás és álmatlanság: esetekben a világhírű amerikai „GASTRO D.”-vel úgy a belföldi, mint a bécsi, berlini, stb. klinikákon hosszabb kísérletek után a legszebb eredményeket érték el.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy megrendelhető 135 lei utánvet mellett Császár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 124.

lület vált így láthatóvá. Aztán lefelé is ástak: kitért, hogy nemcsak kőláp van a földben, hanem kőláda. Az egyik oldalán ki is ásták a szelelt. Hosszú láda; nézetem szerint csakis koporsó lehet. Hasonló a muzeum udvarán levő két római szarkofághoz. A plébániaközpont jött Uray József káplán és szól a munkásoknak, ne sietessék a dolgot és várjanak. Értesítik majd a muzeumot: nézzék meg, hátha régészeti szempontból értékes leltre bukkantak. A munkások azonban, ahogy a káplán eltávozott, mégis beföldelték a leletet azzal, hogy ők csak a kiszabott munkát végezhetik. Meg kell jegyezni — mondotta végül informátorunk — hogy a kőláda mellett, keresztirányban, még egy másik láda csücskére bukkantak.

Eddig a komoly szemtanú. Hogy megvizsgálják-e a dolgot, vagy sem, hogy tényleg koporsó volt-e, vagy sem — nem tudni. Mindenesetre valami, ami érthető módon izgatja a fantáziát.

Avval az állítással kapcsolatban, hogy talán római kőkoporsóról lehet szó, fel lehet még említeni, hogy a

történetirők szerint Timisoara helyén valamikor római telep volt Zarubara néven.

Ahol az ugynevezett római sáncok érintették a Timist illetve Begát. Ezzel szemben felhozzák, hogy

a város talajából eddig még semmitéle római építkezés maradványa nem került ki.

Amikor az ötvenes években a Transsylvaniai kaszárnya lőporonyva a légbe repült s az egész lakosságot páni félelembe ejtette — tiz halottja volt ennek a szörnyű robbanásnak — a föld gyomrából kivett föld felszínén több római pénzdarabot találtak. Ha most valóban római kőkoporsót találtak — úgy az helytörténeti szempontból valóban fontos lehet volna. Különösen, ha közvetlen közelében még egy kőláda is fekszik.

Lehet azonban, hogy a lelet nem a római időkből származik és lehet, hogy — nem is kőkoporsó. De még sem szabad csodálkoznunk az emberek kíváncsiságán, akiknek fantáziáját egészen magával ragadta a „titokzatos” lelet.

— Földbe rejtett kőládára bukkanni és meg sem nézni, hogy tulajdonképpen mi az és mit rejt magában, egyszerűen képtelen eljárás! — így gondolkoznak általában... Csóválgatják a fejüket s van, akiről egyenesen lerí, hogy még al-mában is a titokzatos kőláda rejtélye foglalkoztatja...
Schiff Béla.

Vadkár

Irtó: Ujházy György

Különösképpen nagy acsarkodásba keveredtünk azon a nyáron szomszédunkkal. Az ilyesmi könnyen megcsúszhat, ha asszony kezén van a föld. Gáthy Boldizsárné meg, akivel különben atyafiságban is lettünk volna, különösen fure teremése volt Istennek. Esztendő múltak, színét sem láttuk, mind külföldön kóricált. En személyében soha nem is láttam, csak hírből ismertem. Amint hallottam, hajdanában is igen feszes volt a viszony vele.

Az időtájt azonban nagyon kiéleződött a helyzet, valósággal harcikészültségben éltünk.

— Szabad özvegy a Matild, tőlem tehet, amit akar... — dunnyogta nagyapám — de a vadkárt a zabtáblámban nem engedem... Kemény munkával keressük mi a kenyeret...

Látszott öregapámon, hogy alaposan megmondaná a véleményét a szomszédasszonynak, ha eléhakerülne egyszer. Dehát nem volt az akkor sem a maga portáján, úgy mondták, valahol a tenger mellett nyaralt.

Igy aztán csak a levelek mentek nagysűrűségben az özvegy tisztartója és nagyapám között, de hasztalan, mert a vad nap-nap után kitért s kegyetlen pusztításokat mivelt nálunk. Már pereskedéssel is fenyegetődzött megszorításában öregapám, azonban nem tudta magát efféle hangoskodásra szánni, hát, inkább puskával leskelődött s maga erejéből igyekezett rendet teremteni.

— Kilődözöm én valamennyit... de annyi

puskapor nincs is a világon, amennyi elég lenne ezeknek az elszaporodott bestiáknak... — mormogott az öreg. S járta szorgalmasan a határt.

Azon a délutánon is hirtelen csak felkerekedett, dörmögően rámszólt:

— Gyere fiam, elmegyünk járkalni kicsinyt!

— Sétálni?... — emeltem fel tétován a pillantásom a könyvből.

— Sétálni csak a gazdag ember ér rá, gyerekem, mi járkalunk... — intett le rosszkedvűen s indulóban vállra kapta a serétes puskáját. Ezekben a hetekben tapodtat sem tett volna az öreg mordály nélkül.

Engedelmesen melléje szegődtem. Hallgatag ballagtunk, szeliden szemlélődve a zöldelő élet között. Derék, termő nyár ígérkezett. Felüdültem, meg is vidámodtam ebben az áldott ragyogásban. Öregapám szeme is mosolygósodott.

Hát, ahogy így baktatunk a lucernás mellett, hirtelen csak megtorpan nagyapám, látom az élesen előrecsapó pillantásán, valamit észrevett.

Kurtán fűtyent. Metszőn vág a hang a nagy esendben.

Azzal három nyul is felkapja hegyező fülét a buja dús táblából.

— Hujnye, azt a nem jó... jebezusát!... — kiáltja el magát az öreg s markolja is már keményen a fegyvert vaktában közébük durrant.

A jámbor csendességben éktelen nagyot pukkant a lövés Erre csapatostól verődnek fel s iramulnak a konyulók tapsik az erdő felé.

Hát, ahogy utó-ük nézünk, látiuk féke-

vesztetten, nekiszilajulva lovas döng át az erdei patak fahidján. A palló dübörgésétől aztán még jobban megbomlik a paripa. Ágaskodik, mint a gyertya. S már lent is a lovas nagy huppanással a lucernás szélben. A ló meg neki-bolondulva elugrik. Nagyapa szigorúan rákiált. Ettől meghököl, dermedten megáll az állat, mintha lecövekeltek volna.

— Menj érte... — veti oda nekem öregapám s ő fut a levetett lovashoz.

A szürke kanca minden porcikájában remegett, amikor beértem, de kezesen engedte magát megfogni, vezetni. Iparkodtam nagyapámhoz, hogy segítségére legyek. Nagy ámulatomra őszhaju asszony fekszik a földön, alétan elnyulva. Nagyapa sűrűg vele, kalapjában hozott vízzel locsolja. Egyszer csak rándul a lakkeszimas láb. No, ébred. Nyitja is már révedezően a szemét. Lassan felül. Nézi öregapámat. Olyan hosszan, akárcsak farkaszemet néznének. Aztán hirtelen felszökken, talpra.

— Nines baj... itt nem tört csont... — gondolom magamban. De jóformán gondolatra sincs időm, mert pattog már a fehérhaju asszony szava:

— Na, ezt megcsinálta velem, Kálmán!... — dühösködött pirosan, nyilván a lövést okolva, hogy attól bomlott meg a lova. Bámultam, ez aztán hamar megtalálta a szavát.

Nézem nagyapámat, röstelkedve toporog, zsörtösen rekedt hangon dörmög:

— Tegyen róla, hogy a vadjai ne járjanak ide!

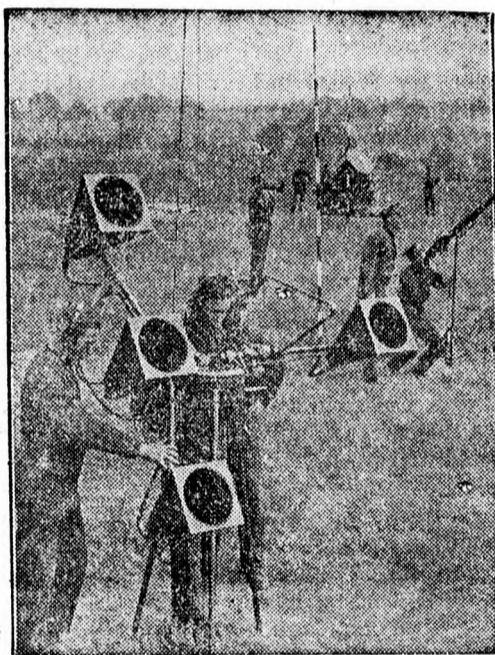
Fagyos pillantás villan az asszony szemé-

Litvinov és Titulescu találkozója Gasteinban

Bécsből jelentik: Litvinov szovjet külügyi népbiztos kétnapos bécsi tartózkodás után Gasteinba utazik. Bécsben úgy tudják, hogy a jelenleg Csehszlovákiában tartózkodó Titulescu, volt román külügyminiszter is Gasteinba készül, hogy ott találkozzék Litvinovval.

Paraguay kormányát lemondásra kényszerítette a hadsereg

Asuncionból jelentik: Paraguay köztársaság fővárosában, Asuncionban katonai lázadás tört ki. A hadsereg megrohmozta a fővárost és elfoglalta, a kormányt pedig lemondásra kényszerítette. Franco, a paraguayi köztársaság elnöke a hadsereg vezetőinek felszólítására elfogadta a kormány lemondását. A köztársasági elnök ezután a hadapródiskolába menekült. Paredes, a lázadó hadsereg vezetője kijelentette, hogy a köztársasági elnök továbbra is megmaradhat Paraguay élén. A kormány lemondásának kivívása után azután a lázadó katonák békésen visszatértek laktanyáikba.

Mint jelentettük, most zajlott le a nagy angol légigyakorlat. Képünkön a légharító üteg „füle” látható, újrendszerű, rádióval egybekötött hangfogó, amely nagy távolságról jelzi a közeli repülőgépet.

ből, szigorú csend dermedezik egy darabig, végre gúnyosan megszólal:

— Harminchét esztendő után ez hozzám az első szava?... — és élesen hozzát teszi még: — no, erről magára lehet ismerni, hallja!

— Nézze, Matyika... — emeli fel a fejét öregapám s lágyultan cseng a hangja. — Kérem, Matyika... — Nem emlékszem már, miként szabadkozott tovább, mert nevetnékem támadt: a becéző szó, de a modoruk sem illet semmiképpen az ősz hajjukhoz. Hanem ők észre sem vették a kuncogó nyikkanásomat, rólam egészen megfeledkezve, beszédbe ereszkedtek, lassan elindultak s mert Gáthy né sántított, belekarolt nagyapámba, úgy bandukoltak.

En meg baktattam utánuk a lóval.

— Az unokám... — mutatott rám nagyapa derűsen.

— Az... azám, milyen nagy legény... az unoka... — s nézett eltűnődve, olyan furcsán Matild néni, mintha bizony az ő unokája lennék.

Forrón meg is csókol.

Soha, soha nem feledem a különös tekintetét.

Attól fogva sűrűn összejártunk. Öregapám meg pláne gyakorta átlátogatott a szomszédba. Még lovagoltatott is néha, pedig amikor a Szules kimult, megfogadta, hogy többet nem ül nyeregbe.

Ebből látszik, nehéz holtig állani a szót. Hát még a haragot.

A vadkárt többet senki sem emlegette. Én ezt végképpen nem értettem. Akkor

JELÖLT a KOPASZSÁGRA saját hanyagsága folytán!

Sok betegségnek lehet elejét venni, ha a kezelést idejében kezdjük. Így a kopaszságnak is. A tudomány rendelkezésére bocsát biztos és hatásos szert: a TRILYSINT. Néhány hónapi használat után a haj újra elkezd nőni és szemmel láthatóan sűrűsödik. Trilysin megszünteti a korpát is, amely annyira csunya és kellemetlen.

TRILYSIN
megakadályozza a hajhullást, megszünteti a korpát.

Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és illatszertárakban.

Csatatérre változott Sanghai

Leírás Kína legnagyobb városairól. — Szárazföldről, vízről, levegőből egyaránt folyik a japánok ostroma

Sanghai város a kínai legnagyobb folyónak, a Jangcekiang-nak a Sárga-tengerbe ömlése vidékén, a torkolattól 26 kilométerre fekszik. Legnagyobb városa és legnagyobb ipari gócpontja az óriási kínai birodalomnak, s egyúttal egyike a világ legjelentősebb kikötőinek is. Gyorsan nőtt nagy európai vagy amerikai város benyomását teszi a szemlélőre. Egyébként az egész városnak nincs egységes képe, hanem a külföldi települések különböző szerzeményei és építkezései szerint tagozódott. Lakosság száma szerint

az egész világnak a nyolcadik legnagyobb városa 3 millió 400 ezer lakossal, amiből 30 ezer japán 18 ezer orosz is van, s 6500 angol, 3600 amerikai, 2400 francia és 1500 német.

A város 832 négyzetkilométernyi kiterjedésének teljesen a közepén van 5-6 négyzetkilométer kiterjedésben az ősi kínai negyed, s ennek a tözsomszédságában szintén a középső városrészt foglalja el a 10 négyzetkilométernyi francia és a 32 négyzetkilométernyi nemzetközi terület. Ezt a középső városrészt aztán a többi, közel 800 négyzetkilométernyi városterület úgy veszi körül, hogy inkább nyugat felé nagyobb a kiterjedése. Ezen köröskörűli városterületen persze mind kínai a lakosság s kínai hatóságok igazgatása alatt is áll, de a francia és nemzetközi, úgynevezett „engedményes” területeken az illető külföldi államok hatóságai és helyőrsége az urak az 1842-iki ópium-háborút befejező egyezmény óta, illetve az 1860-iki nemzetközi kiegyezéstől kezdve.

Az engedményes területen is nagyobb a kínai bennszülött lakosság száma, mint

Lángtengerben áll a kínai városrész. Wuszung-erőd felől a japán hadihajók is beavatkoztak

Sanghaiból jelentik: A város különféle részeiben folyó harc egy nagy csatatérre változtatta egész Shanghai-t. A belvárosban négy hatalmas középületet rommá lőttek. A városnegyedek utcái zsufolva vannak jajveszékélő menekülő nőkkel és gyermekekkel. A kínai negyedben a félelem és zürzavar szinte leírhatatlan. A kínaiak halálos rettegéssel szaladgálnak egyik városrészből a másikba, hogy kikérik a hol itt, hol ott lecsapódó gránátokat. Szemtanuk állítása szerint a polgári lakosság halálos áldozatainak száma rendkívül nagy. A kínai városrész lángtengerben áll és sűrű füst molyog mindenfelé. A tüzoltóknak gondolkodni sem lehet az oltásra és a tűz így könnyen terjed át egyik városrésztől a másikra. Úgy látszik, hogy a legvéresebb és a legelkeseredettebb küzdelem ez alkalommal is, mint 1932-ben, az északi pályaudvar környékén fog lefolyni.

Nagy harc folyik Shanghai és a Wuszung-erőd között. Ezekbe a harcokba a japán hadihajók is beavatkoztak. Pénteken este fél 10 órakor a hadműveletet különben minden

a külföldieké; a francia területen 18 ezer külföldi van és 470 ezer kínai, a nemzetközi területen pedig 37 ezer külföldi és szinte egymillió kínai.

A város keleti határát a Huangpu folyó alkotja, amely egyúttal vízi bejáró a Jangcekiang sárgatengeri torkolatába. A Huangpu átellenes partján van a Putung nevű ipari és kikötői előváros, a Jangcekiang torkolatába jutásánál egy nagy erőd, mögötte a kikötői előváros, Wuszung. Több kínai egyeteme van, s egy európai is, az utóbbi francia jezsuiták vezetése alatt. Könyvtárai és muzeumai is vannak; a kínai és más ázsiai nyelven írt könyvekből álló keleti könyvtárban 340 ezer darab a kötetek száma.

Sanghai az utóbbi években Kína legfontosabb ipari gócpontjává lett, melynek minden előfeltétele megvan a gyors fejlődésre. Olcsó víziutak a nyersanyagok részére, sűrű népességű és nagy kiterjedésű fogyasztási terület, igénytelen és olcsó munkáserő.

A főiparágak: a szövőipar (61 gyapjúgyár, 106 selyemfonógyár), a gépek, szerszámok, porcelán, papír, bőr, dohány- és gyufa gyártása. Azonkívül sok a nagymalom buza és rizs őrlésére, továbbá olajsajtoltásra, aztán vannak még cukorgyárak s hajóépítő műhelyek. Kína legnagyobb nyomdája és sajtóintézménye is itt dolgozik, 3000-nél több munkással. Shanghai a központja Kína külkereskedelmének is. Az utóbbi években átlag évenként 2200 hajó érkezett kilencmillió tonnatartalommal Shanghai kikötőibe, s 1900 hajó távozott onnan 8 millió tonnatartalommal.

fronton megszüntek.

Kínai jelentés szerint pénteken a kínai csapatok nagy tüzéségi előkészítés után megszállták a Paku hidat és azt a japán támadások ellenére is megtartották.

Tokiói jelentés szerint a japán kormány pénteki rendkívüli minisztertanácsa után Gonoye herceg, miniszterelnök a sajtó képviselői előtt a következőket mondotta:

— Bármennyire fájlalom, közölnöm kell önökkel, hogy kénytelenek vagyunk önvédelemből folytatni a küzdelmet.

BEZÁRTAK A KINAI BANKOKAT.

Nankingből jelentik: A kínai pénzügyminiszter körrendeletet adott ki, amelyben elrendelte, hogy a bankok két napon keresztül zárva tartassanak. A pénzügyminiszter a betiltást azért rendelte el, hogy a lakosság meg ne tudja rohamozni a bankokat, azaz megakadályozza, hogy a pénzt külföldi államok bankjaiban helyezték el, esetleg más értékpapírokban, vagy árukban. A külföldi bankok továbbra is nyitva tarthatnak.

Megnyilt a Magyar Nyomtatvány- kiállítás

Budapest, augusztus hó. Már hetek óta elkezdtek a pesti lapokban, beharangozó, előkészítő riportokban festik a szép Városliget ez évi eseményét, a nyomtatványkiállítás előkészületeit. Nagy dolog is, uttoró ötlet a Betűország bemutatása. Boldog örömmel állapította meg a szombati megnyitón jelen volt olasz sajtóatás, hogy a rokonszenves magyarok mily előkelő, vezető helyre küzdötték föl magukat a kultura legfőbb hordozója, a nyomdászati birodalmában.

Teli van Budapest ennek a szeptember 15-ig nyitva álló páratlan, eddig sehol nem rendezett kiállításnak óles plakátjaival: Bortnyik Sándor művészi rajzával. A kultura mécsesét hordozó klasszikus női alak jelképezi a műveletlenség sötétjébe fényt hozó nyomdászati, azt, hogy az alig félezer éves Gutenberg-sajtó óta az egész földkerekség legnagyobb hatalmává lett a sokszorosított betű. A betű, mely gonosz kezekben öl, embertelen propaganda-eszközzé aljasulhat!

Az idén Pesten tartják a Nemzetközi Nyomdász Kongresszust, ezt az alkalmat ragadta meg a kiállítás rendezője, Bíró Miklós a magyar nyomdászati történetének szemléltető bemutatására a Műcsarnok hatalmas termeiben, hogy ötletes, izléses keretben a 20 teremben egész világtörténet legyen. Az öreg Akadémia terméi Szent István után, 23-án nyílnak meg a kongresszus részére, ott, a Tudományos Akadémia vezetőhelyén hangzanak el az ország kormányzója üdvözlő-szavai.

Különösen érdekes a Műcsarnok termeiben az iras sokszereses története képekben. Az altamurai barlanglakók szikla-vészeitől a sémita népek jelein át a germán, görög, latin betűkig követhetjük az iras történetét, valamint a szokszorosítását is, az égetett cseréptábláktól az egyiptomi papirusz tekercseken át a fényesedő modern csodájáig. Másik teremben a magyar könyv legelső, megfizethetetlen példányát látjuk: Hesz András 1473-i budai nyomdája termékét, mellyel jó 20 évvel megelőztük Angliát és más nagy államokat. Gutenberg első sajtója mását is bemutatják, de a mi szívünket legjobban a szabad-sajtó 1848-as Lederer-Hackenast-féle gépének működése dobogtatja meg, amelyen Petőfi ébresztő szövegét nyomták. Valóságban, itt a szemünk előtt működik 90 év után Petőfi sajtója!

A Nemzeti Múzeum kincstárából kölcsönközpott Corvinák, Mátyás király remekfestésű könyvei mellett a Bécsi Képes Krónika értékre nézve a kiállítás legjobban feltett darabjai. A magyar könyvtörténeti részt Drescher Pál f. könyvtárista és dr. Asztalos Miklós cluji származású történész, muzeumi főtisztviselő rendezte. Több mint 20.000 válogatott magyar könyv sorakozik fel.

Nem volna teljes ez a beszámoló, hogyha a kiállítás tervezőjét, Kaesz Gyulát föl nem említenénk. Sigei Imre tervezte az első terem irastörténeti falképét, viszont a nyomtatvány-társadalmi terem (Kovács András, jelképek névű, középosztályt képviselő egyén körül csoportosított, nyomtatványok) tervezője, illusztrátora Dallos Hanna és Mollás Gitta festőművésznő. A mai átlagembernek csecsemőkortól kezdve vénségéig „elfogyasztott” nyomtatvány-tengerén vezetnek ezek a pompás képek: sokezer okmány, isk. bizonyítvány, számla-nyugta, intés, végrehajtás, tankönyv és szórakoztató olvasmány, napilapok ezrei közt szinte elszédülünk; valóban, ilyen rengeteg mennyiségben foly körül a nyomtatott papír?

Egyik teremben a papírgyártás menetét mutatják be, a 70 méteres gépnek egyötödre kicsinyített modellje még így is óriási, izgalmas, egész cikksorozatra méltó csak ennek az egy termelő mozzanatainak a leírása, de ott van még a betűmetszés és öntés művészete, a festékgyártás, klisékészítés, mélynyomás, könyvkötés nemes mestersége. Egy másik teremben láttam papír-merítőgépet, üzemben. Roppant érdekes, amint ezt a meglehetősen ismeretlen iparágat, a merített papír gyártását bemutatják a világhírű díógyári munkások.

Tanulságos és kiváló a Magyar Lapok közönségét érdeklő része a kiállításnak a Riport Születése. Ezt a címet adhatjuk annak az érdekes teremnek, melyről még külön cikkben is beszámolunk. Hatalmas másfél méteres fényképsorozat mutatja be a „nagy esemény” megtörténte püanától az olvasó kezéhez szenzációs lapot lobogtató rikkancsig, a riportter és nyomdász-személyzet vállvetett munkáját. Valósággal az élet létketését érezzük, amint a modern újságcsinálás tanulságos termén átmegyünk. Ez talán a legérdekesebb anyag. Polytatása, 100 év óta 100 újság legnagyobb szenzációja külön teremben van, a plakát-teremben pedig egy teljes nyomdai üze-

met láthatunk működésben. Pénzjegy, térkép, levélbélyeg, stb., stb. érdekes gyártási, nyomási módját leshetjük el, de mindennek előtt nagy erkölcsi tanulsággal járhat a mélyérzésű közönség számára ez az uttoró, sehol a világon eddig nem próbált nyomdászkiállítás. Azzal a tanulsággal, hogy az emberi közösségnek áldás, isteni kegyelem a betű, hogyha kulturát, lelkeséget terjeszt — viszont förtelmes posvány, pestises fertőző goc a sajtó, ha istentelen eszméket, állati ösztönöket

szolgál, de akkor is, hogyha eszköz a népmilliók uszítására, másfajta, másvallásu, vagy más hagyományu népek ellen. Aminó manapság a vörös, vagy barna köpönyeg alatt oly szomoruan behálozza fél Európát. Ha a munkást géppé alacsonyítják, kiölik a lelkét (elsősben a gazda, az ipari, mezőgazdasági munkaadó, a másodikban a vörös szakszervezetek a bűnösök), abban lehet részes a sajtó is, egyrészt az elhallgatás, az emberi igények elaltatása, másrészt a tulzottan csak emberek jólét, lélektelen, istentelen zabáló és szórakozó életnivó követelésével, a marxi anyagelvűség kizárólagosságával.

Valahogy az egész mostani sajtókiállításból tulnyomóan materialista hangok csendülnek ki. Egy-kétszer még végigjáróm ezt a 20 nagy termet és ebből a szempontból fogom tárgyilagosan ismertetni ezt a magyar kulturtörténeti kiállítást. Egyébként a rideg számsorok, s a kiállított könyvek magukban is nagyszerű propagálói a magyar sajtó-művészetnek, de mintha hiányzanék egy többlettétel, az isteninek szolgálatában álló riportter bemutatása...

Dr. Gergely Pál

Hogyan lett a Pullman név világhírűvé?

Carnegie Dale, a newyorki Carnegie-intézet igazgatója, könyvet írt — sok humorral, — melyben elmondja, „hogyan lehet Amerikában barátokat szerezni” és „mint lehet befolyásolni az embereket”.

A könyvből a következő jellemző és tanulságos részt közöljük:

...Carnegie Andrew, a későbbi acélkirály és az emberbarátok császára, tizesztendőskorában fölfedezte azt a fontosságot, melyet az emberek nevének tulajdonítanak. Ezt a fölfedezését felhasználta arra, hogy minél több összeköttetést és támogatást szerezzen. Egy kis ketrecet szerzett, melyben házinyulát tenyésztett. De bizony sokszor nem volt miből etetni nyulait. És a szükség zseniális ötletet adott neki. Megigértte a városrész gyerekeinek, hogy a nyulakat róluk nevezi el, ha rendszeresen hordanak nekik lóherét és egyéb nyulnak való táplálékot. A hatás csodás volt. Ettől a naptól kezdve a nyulak bővelkedtek az élelemben, Carnegie Andrew pedig sohasem felejtette el a leckét. És üzleteiben is érvényesítve ezt az elvet, ezen a révén milliókat szerzett.

„Usines Thompson”

Egyszer vasúti kerekeket akart eladni a Pennsylvania Railway Company-nak, melynek elnöke akkor Thompson Edgar volt. Mit csinált, hogy megvalósítsa ezt a kitűnő üzletet? Éppen akkor egy gyárat állított föl Pittsburgban s a gyárat egész egyszerűen Usines Thompson-nak nevezte el. Ettől a naptól fogva a Pennsylvania Railway Company csak Carnegie Andrewtól vett vasúti kereket.

Carnegie és Pullmann

Egy másik példa: Andrew az általa igazgatott Central Transportation Co. révén elkezeredett harcot indított a Pullman tulajdonában levő hálókocsitársaság ellen. A két társaság az Union Pacific hálókocsijainak koncessziójáért versenyzett olyan elkezeredetten, ahogy csak Amerikában tudnak versenyezni a riválisok. Carnegie és Pullman Newyorkba utazott, hogy személyesen tegyenek utolsó kísérletet az Union Pacificnál. A két igazgató véletlenül találkozott a Saint-Nicholas-szálloda halljában. Andrew azonnal ajánlatot tett versenytársának, hogy fuzionáljanak s így

vessék végét a mindkettőjükre káros versengésnek.

Pullman elébb hallani se akart a fuzióról. Carnegie azonban tovább érvelt s végül visszaemlékezve a nyulai utján kapott leckére, hirtelen így fejezte be: ... és az új társaságnak Pullman Car Company lenne a neve.

Pullman arca hirtelen felderült s a két társaság még az este folyamán fuzionált. És ma Carnegie stratégiája révén a Pullman nevet az egész világ ismeri.

Farley Irin története

Az a csodás hatás, melyet valaki egy másik ember nevének megfísztelésével tesz, Farley Irin történetét juttatja eszembe. Egy napon a híres választási agitátorról — Roosevelt barátja és tanácsadója — azt kérdezte, meg tudná-e magyarázni sikereit „gazdájának” választóinál?

— A munka — felelte.
— Ugyan — mondtam, — ne meséket mondjon nekem!

— És ön szerint mi a sikereim titka? — kérdezte most már ő.

— Ha nem csalódom — felelte, — ön tízezer választónak tudja a keresztnevét.

— Téved! — vágta vissza, — nem tízezer, de ötvenezer választónak tudom a keresztnevét.

— És többek közt Farley Irinnek ez a kis tudománya segítette Rooseveltet a Fehér Házbán?

Farley már akkor, mikor mint egy gipszgyár ügynöke utazott, saját rendszert gondolt ki, hogy emlékezetében tartsa mindazoknak, akiket meglátogatott, családi és keresztnevét. Mint mondta, az embereket jobban érdekli a saját nevük, mint a föld összes többi emberének a neve. Szólistátok őket habozás nélkül nevéükön és barátot nyertek.

Ezért a megismerkedett valakivel, azonnal gondosan felírta az illető családi és keresztnevét, családja tagjainak nevét, foglalkozását, politikai véleményét. S mindezt jól emlékezetébe véste s a következő találkozás alkalmából már nevével szólította az ujonnan megismert polgártársat s megkérdezte, hogy van domborművet adott el a házak falaira.

Irin. Ben és Bill és Miss és rengeteg gipsz-

Meglepő-e hát, ha később tíz- meg tízezer választót biztosított Roosevelt számára?...

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg- meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — polgári árak!

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5

ELŐFIZETÉSI ÁRAK. Hétoldos. Egész évre 600 fillérre az országban, egy évre 300 fillérre a külföldön.

Magyarországon: Egész évre 30 P. fillérre, egy évre 15 P. fillérre. Egyenlő részletekkel. Külföldön: Egész évre 60 P. fillérre, egy évre 30 P. fillérre. Vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PÉREDI GYÖRGY**

Ciuj szerkesztő: **dr. Sulyok István**

Ciuj, Fatai Utca 13.

Kéziratokat az érdeklődőknek és azoknak vissza kell küldeniük, ha nem jelölik meg a visszaküldés helyét.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Déli szél, fülledt idő, délutáni zivatarok várhatók. A hőség alig csökken.

VASÁRNAP A TENGHERÉSZET NAPJA. Oradea. Vasárnap, — mint azt már jelentettük — nagy tengerészeti ünnepség lesz. A rendező bizottság közli a város közönségével, hogy a „G” villamos éjszaka két óráig közlekedik. A strand-ünnepély jegyeit felülkor kezdi árusítani. Az előbb vásárolt strandjegyek csupán este hét óráig érvényesek. Ez időpont után már nem maradhat a strandon az, aki nem vásárolta meg a tengerészeti ünnepélyre szóló jegyét. A strand vendéglőjében nagy tombola lesz. A rendező bizottság ismételtlen a közönség támogatását kéri.

Házasság. Székely Zsuzsanna és dr. Ridzyk József O. T. 1. főorvos. Szolnok, folyó hó 15-én házasságot kötöttek.

KIRÁNDULÓK TRAGÉDIÁJA A FEKETE TENGHEREN. Bucaresti. Saját tud. A Fekete-tenger partján levő Mangalia fürdőhely mellett a csendőrkör egy huszonöt-harminceves férfi ruhátlan holttestére bukkant. A megindított nyomozás során megállapították, hogy a holttest Vantu Mihály granicsár főhadnaggyal azonos, aki néhány nappal ezelőtt hatodmagával bárkikirándulásra indult a tengerre. A vihar felborította a bárkát, melynek mind a hat utasa a vízbe fulladt. A víz eddig csak a szerencsétlenül járt főhadnaggy holttestét dobta partra, a többi áldozatot eddig még nem sikerült megtalálni.

Pénteken éjjel életbelépett a satumarei mintavásár utazási kedvezménye. Oradea. Saját tud. Közöltük, hogy a CFR 50 számalékos vasúti kedvezményt nyújt azoknak, akik augusztus 15 és szeptember 1 között megtekintik a satumarei mintavásárt. Noha a mintavásár csak vasárnap nyílik meg, az utazási kedvezmény már pénteken éjjel 12 órakor életbe lépett és augusztus 31-én éjjel 12 óráig tart. A mintavásár ünnepélyes megnyitója vasárnap délelőtt 11 órakor lesz. Victor Slavescu volt miniszter, az UGIR elnöke jelenlétében. Megnyitó után konferenciát tartanak az UGIR tagjai. Slavescu elnöke alatt. A satumarei kiállítás és mintavásár grandiózusnak ígérkezik, megtekintése feltétlenül kifizetődik. A kiállítás tartalma alatt állandóan szakember áll a kiállítás megtekintőinek rendelkezésére, aki a legújabb mezőgazdasági szerszámokat minden vételekötözés nélkül bemutatja. Így mindenki meggyőződhetik s maga is kipróbálhatja, hogy gazdaságos s könnyű például az Eberhardt-ekével dolgozni és mennyire megkönnyíti az Eberhardt-ek a tökéletes földmunkát. A gyárból kiküldött szakmunkás bárki kérdésére felvilágosítással szolgál.

* **Aki egész nap ott görnyed az íróasztal mellett,** igyek reggelenként felkeléskor egy kis pohár természetes „Perenc József” keserűvizet, mert az a bélműködést szabályozza, a gyomor-emésztést előmozdítja, a vérkeringést élénkíti és a munkaképességet fokozza. Az orvosok ajánlják.

Végzetes elszámolás a cséplőgépnél. Bucaresti. Saját tud. Argetoia faluban Ion Nedajda és Eftimiu Vasile gazdálkodók a cséplőgépnél a szalmán osztoztak. Eközben a két ember összeveszett egymással. Ion Nedajda bosszút forralt, éjszaka belopódzott haragosának udvarára, ahol Eftimiu Vasile egy farakáson aludt. Nedajda éles késével egyetlen metszéssel levágta az alvó ember fejét. Azután a halottat otthagya és elmenekült a faluból. A szörnyű gyilkosságra reggel csak akkor jöttek rá a szomszédok, amikor a kutyák a szerencsétlen áldozat fejét a véres tett színhelyétől már messze hurcolták.

* **Orvosi hír.** Dr. Liviu P. Dariu, az állami gyermekorvosi igazgató főorvosa, rendel a gyermekorvosi kórházban Oradea, Str. Sztaroveszki. Délután 3-5-ig. Telefon 11-65.

CSÖDBEMENT A BAIAMAREI VASHAMORTULAJDONOS KÉNYSZEREGYEZSÉGI KÉRELME T NYUJTOTT BE A TÖRVÉNYSZÉKHEZ, amelyet a hitelvezők megszavaztak és a törvényszék jóváhagyott. A fizetési nehézségekkel küzdő gyáros azonban nem tartotta be a fizetési megállapodást, ezért az egyik türelmetlen hitelező csődöt kért Bernáth ellen. A törvényszék helyt adott a kérelemnek és elrendelte a csődöt.

A timisoarei Lloyd Társulat jogiszemélyiségének megsemmisítését kérte egy képviselő. Timisoara. Saját tud. Jonasiu Titu képviselő, az árutözsde elnöke, beadványban kérte a törvényszéktől a Lloyd Társulat jogiszemélyiségének megsemmisítését és vagyonának az árutözsde részére való átadását. A hetvenkét esztendő óta működő Lloyd Társulat felosztását bizonyos oldalról már régebben szorgalmazták. A legutóbb két miniszteri igazgató vizsgálatot is tartott és mindent rendben talált. Bizonyos oldalról ugyanis hangsúlyozták, hogy a társulat nem tesz eleget alapszabályszerű kötelezettségének, ami az árutözsde fenntartását illeti. Tény ezzel szemben az, hogy tavaly áprilisban a közgyűlés az alapszabályokat megváltoztatta, úgyhogy az említett kötelezettség kimaradt azokból. Az alapszabálymódosítást a kereskedelmi és iparügyi minisztérium annak rendje és módja szerint jóváhagyta. Ugy látszik, a társulat tulajdonát képező hatalmas Lloyd-palota átvétele a bírósági beadvány főcélja. A törvényszék aug. 17-ére tüzte ki ebben az ügyben a tárgyalást.

AZ ALEXANDRIAI „AL BASZIR” ARAB LAP MUNKATÁRSA ORADEAN. Érdekes idegen tartózkodik pár nap óta városunkban: *Elie Kioumgi, az alexandriai „Al Baszir” nevű arab lap munkatársa, aki jelenleg európai körúton van. Az egyiptomi szerkesztő tökéletesen beszél franciául s elmondta, hogy bár arab származású, római katolikus és rendkívül érdeklődik a keresztény művészetek és irodalom iránt.*

TITOKZATOS KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ELTÜNT EGY TIZENHÁROM ÉVES LEÁNY. Brasov. Saját tud. Titokzatos körülmények között tűnt el Kovács István brasovi munkás Erzsébet nevű 13 éves leánya. Kovács Erzsébet a katolikus templom szomszédságában levő Gross-féle harisnyüzletben volt hosszabb idő óta alkalmazva, ahol nagyon kedvelték a szorgalma miatt. Csütörtök délután zárás után elkészítette a munkatársaitól és hazafelé indult. Haza azonban nem érkezett. Édesapja, aki a Schmidt-féle téglagyárban dolgozik, kissé meglepődött, hogy leánya délután nem jött haza, azonban semmi rosszat nem gyanított, mert azt gondolta, hogy sok dolog miatt az üzletben maradt. Amikor azonban este sem tért haza, rosszat sejtve rohant fel leánya munkaadójának lakására, ahol megrémülve értesült, hogy a leányt a déli zárás után nem látták többé. A kétségbeesett családfő a rendőrségen jelentette az eltűnést. A nyomozó közegek gyanúja szerint a szerencsétlen leánya leánykereskedők hálójába került.

Autóbaleset érte Márkus Emiliát, Budapest-ről jelentik: Márkus Emiliát, a nagy magyar színművésznőt csütörtökön reggel gépkocsis baleset érte. A művésznő Szászról jött, az ottani ünnepi játékokról és az autót férje, dr. Párdány Oszkár miniszteri tanácsos vezette. Helyet foglalt az autóban unokája, Nijinszky Tamara is. Budapest közelében Párdány Oszkár dr. hirtelen elbágyadt és elvesztette uralmát a kormány felett. A kocsi az utolsó árákba fordult és Márkus Emília könnyebb sérüléseket szenvedett. Férjének és unokájának nem történt semmi baja.

MEGHALT ANGLIA LEGGAZDAGABB EMBERE. Londonból jelentik: Lord Runciman, kereskedelmi hajózási vállalkozó, Anglia leggazdagabb embere, pénteken 90 éves korában elhunyt. Fia a Baldwin-kormány gazdasági minisztere volt. Az agg lord szerelmese volt a tengernek, életének utolsó napjait is jachtján töltötte és ott is betegedett meg.

* **Pályázati hirdetés.** A terebēsti egyháztanács II. tanítói állásra pályázatot hirdet aug. 21-ig. Német képesítés kell. Fizetés 13.500 lei. Egyháztanács.

Olcsó 7 napos utókura

BAILE EPISCOPEȘTIBE

Püspök fürdő Oradea mellett

Viktoria s állodába 875 Lei

Transilvania > 1155 >

Dacia > 1295 >

A hétnapos utókura-ban bentfoglaltatik

napi háromszori elsőrendű étlap szerinti étkezés. Szoba, kenes-, gyógy-, vagy Hullám-fürdő.

Az olcsó hétnapos utó ura aug. 21-én kezdődik, a fenti árak mellett szezon végéig meghosszabbítható.

Kivánatra orth. kóser étkezés. — Va-uti kedvezmény. Forró iszapfürdők és pakkolások. **Románia egyetlen hullámfürdője.**

Zürichi zárlat. Párizs 16.34, London 21.71 től, Newyork 435.50, Brüsszel 73.30, Milánó 22.90, Amsterdám 240.07 fél, Berlin 175.20, Bécs — schilling 81, Prága 15.18, Varsó 82.60, Belgrád 10, Bucaresti 325.

VIZBEFOJTOTTA NÉGY GYERMEKÉT EGY ÖRÜL ANYA. Münchenből jelentik: A bajorországi Dornwang községben egy parasztlány ördülési rohamában öt gyermeke közül négyet a vízbe fojtott. Egyedül a hároméves kislányának kegyelmezett meg. A gyermekek közül a legidősebb tíz, a legkisebb négyéves volt.

Miért nem lehet olcsó a mozi? Mint minden évben, úgy ezidén is értekezletre gyűlnek össze az ország filmszakmájának vezetői. Aug. 18-án ül össze Timisoarán az értekezlet, amelynek tárgysorozatán az összes fontos szakmai kérdések szerepelnek. Szóba kerül az is, hogy miért nem lehet olcsóbbá tenni a mozi. Legfontosabb oka ennek a rengeteg teher, amely lassanként annyira ráfeküdt a filmjövődélre, hogy azok jóformán minden jövedelmet felémésztenek. A filmek cenzurailletke van, azonkívül egy másik illetéke is, mely a hazaifilmgyártást van hivatva életrekelteni. Külön nagy terhei vannak azután a beléptidijának. A különféle illetékek és bélyegek felsorolása helyett elég legyen csak annyit mondani, hogy például ötletes mozihelyár azért nem képzeltethető el, mert ennek az öt leinek hét lei volna a különféle illetékek és bélyegek révén a terhe.

A SATUMAREI IRGALMAS NÖVÉREK VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ NYILVÁNOSSÁGI JOGGAL BIRÓ RÓMAI KATOLIKUS LEÁNYLICEUM I—VIII. OSZTÁLYU ROMÁN ÉS I—IV. OSZTÁLYU MAGYAR TAGOZATÁRA aug. 25-ig lehet jelentkezni. Augusztus 25-én kezdődik a beíratkozás és szeptember 1-én az első szeptember 6-án az V. osztályra jelentkezők felvételi vizsgálja. A zárdai internátusba ugyanezen időben lehet jelentkezni. Tájékoztató kapható az irgalmas nővérek zárdájától. Str. Stefan cel Mare No. 13.

Diófehérítési és szállítási r. t. alakult Satumaren. Saját tud. „Nulag” S. A. R. névvel új részvénytársaság kezdte meg működését Satumaren. Az alapító igazgatók a következők: G. Coanda nyug. tengeriügy Bucaresti, dr. Benca Stefan polgármester Satu-Mare, Doros Alexandru közjegyző Satu-Mare és Fehér István Satu-Mare. Az utóbbi a részvénytársaság célja ipari és kézműipari uton fehéritett, illetve szárított és standardizált diófehérítés a nyugati országok részére.

Banati nagyvásár. (Timisoara.) Csütörtökön kezdődött a nyári nagyvásár. Ezuttal a városi vezetőség intézkedése folytán kettéosztották az állatvásárt: első nap csak szarvasmarhát és sertést lehetett felhajtani, a lovásár péntekre maradt. Hízott ökröt mintegy kétezázat hajtottak fel, de ezek is meglehetősen silányak voltak, úgy hogy az exportörök csak kilenc vagonra valót vásároltak. Ebből hat vagont Olaszországba, egy vagon Bécsebe és kettőt Palesztinába szállítanak. Az exportörök 15—21 leit fizettek az élőszületű loért. A helybeli használatra szánt ökrök 13—15 leies élőszületűen keltek el, tehének árára 4—12 ezer leiert, a borjú ára 18—21 lei közötti élőszületben, a sertésé 13—15 lei.

Buziás gyógyfürdő (Román Nauheim)

Természetes, páratlan szénsavas, radioaktív, vasas forrászikkal. Biztos gyógyhatás és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érlemezésedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel járó idegesség esetén.

Szív a változatos zavarok, fertőző betegségek, mérgező nyomán fellépett idegbajok (Tabes) esetében a legjobb eredménnyel.

Női betegség Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árákkal.

Modern napfényes szabad uszoda. A CFR vonalain utazási kedvezmény. — Allandó Pausálárak az „Európa” utazási irodák útján.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: Muschong Buziási Gyógyfürdő R-T. FÜRDŐIGAZGATÓSÁG, BUZIÁS, BANAT.

Eltemették Cherechiuban a „boszorkányos” jósno áldozatát. Saját tud. Megemlékeztünk arról a megdöbbentő esetről, hogy Cherechiu községben egy vándor jósno egy egész családot örületbe kergetett és „bűvöléseivel” a család leány tagját meg is ölte. Mészáros Lajos Erzsébet nevű leányát a napokban temették el. Amint közelebbi részleteket megtudtunk, a vándor cigány jósno azzal hiteltette a leányokat, hogy az ő varázsszerét alkalmazva „ahhoz mennek férjhez, akit akarnak, a fiú pedig azt vezzi feleségül, akit akar”. Még ma is titok fedi, hogy mik voltak ezek a „varázsszerek”, amelyekből a Mészáros család szarvasmarhái a sertései is megbetegedtek. A beteg családot egy szemészéd járásból Thiribis községi hírhedt kuruzszo is „gyógykezelte” s így lehet, hogy a kettős kezelése vitte a sírba Mészáros Erzsébetet. Feltűnő, hogy napokkal a halálos eset után a halál okát még nem jegyezték be az anyakönyvbe. Milyen az ügyesség a temetési engedélyt megadta, a leány hulláját nem boncolták föl, pedig csak ez derített volna fényt a titokzatos esetre.

MEGISMÉTELTEK AZ ÁLTALÁNOS PIACI RAZZIÁT ORADEAN. Saját tud. Dr. Ciupa Lázár városi tisztiorvos a közegészségügyi védelméről szóló törvény alapján néhány nappal ezelőtt razziát rendezett hatósági közegek részvételével a dinnyepiacon. A razzia alkalmával rengeteg rothadt és az egészségre igen veszélyes és káros sárgadinnyét koboztak el és a lefoglalt dinnyéket nyomban meg is semmisítették. Ezt a közegészségügyi razziát a főorvosi hivatal, ugyancsak dr. Ciupa Lázár vezetése mellett tegnap megismételte. Ezalkalommal nemcsak a dinnyepiacon tartottak ellenőrző vizsgálatot és koboztak el ismét igen nagymennyiségű sárgadinnyét, de kiterjesztették a razziát a halpiacra is, ahol több, mint husz kiló nem egészen friss, tehát igen veszélyes és az egészségre ártalmas halat foglaltak le. A főorvosi hivatal a piacon elkobzott dinnyéket és a halrusoktól lefoglalt halat megsemmisítette. Tekintettel a tartós hőszégre, a főorvosi hivatal legközelebb újból megrendezi ezeket a közegészségügyi razziákat.

Agyonlítotték két gonosztevőt a csendőrök. Budapestről jelentik: Szescsik István körözött gonosztevő Major Mihály nevű társával egész Jászberényi községet végigfosztogatta. A nagykáta csendőrség üldözöbe vette őket, de sikerült Budapestre menekülniök. A fővárosi rendőrség rajtuk ütött és Major agyonlította magát, Szescsik pedig Nagykátára menekült. A csendőrség tudomást szerzett visszatértéről és üldözöbe vette. Szescsik szembeszállt a csendőrökkel, akik kénytelenek voltak fegyverüket használni. Az egyik golyó Szescsik hasába fúródott és súlyosan megsebesítette. Azonnal beszállították a jászberényi kórházba, sérülésébe azonban belehalt.

ADOMENTESÉGET KAPTAK AZ IDÉNYIPAROSOK A HOLTSEZON IDEJÉRE. Bucurestiből jelentik: Azok az iparosok, akik az évnök csak egy bizonyos szakaszában dolgoznak, mert mesterségük az időjárásához van kötve, már több alkalommal kérték a pénzügyminisztert, hogy azokban a hónapokban, amelyekben téllenségre vannak kárhoztatva, ne legyenek adókötelesek. A pénzügyminiszter többszöri közbenjárásra most hozzájárult, hogy a munkátlanság hónapjaiban ezek az iparosok ne fizessenek adót és ezeket a hónapokat a teljes évre kivett adóösszegeből levonásba hozhassák. Ennek a kedvezménynek előfeltétele, hogy a kedvezményre jogosult és igényt tartó iparos az idény befejeztekor, személyesen jelentkezék a pénzügyigazgatóságon és közölje, hogy munkáját befejezte. A pénzügyi közegek ellenőrzik a bejelentés után, hogy ez az idényiparos valóban nem dolgozik-e tovább. A bejelentett munkátlansági idő alatt az ilyen iparosnak még alkalmi munkát sem szabad végezniök.

Hírhedt betörőt fogott a rendőrség. Targu-Mureş. Saját tud. A rendőrség hosszas nyomozás után elfogta Turdán két nagyobb tg.-muresi betörés tettesét: Szántó Imre körözött betörő szeméjében. Szántó még június hó 27-én éjjel hajtott végre betöréseit Tg.-Muresen, két nő segítő társ támogatásával. Az egyik Simó Zsigának, a gyilkosságért 15 évi börtönrre ítélt rabnak a feleségé, a másik Szántónak vadháza társra volt. A környezetismeretének segítségével és utbanazításával fosztotta ki Szántó a Geszth-tózsédét, ahonnan 25 ezer lej értékű dohányárut és Roman Francisc cipőüzletét, ahonnan 30 ezer lej áru kész cipőt zsákmányolt. A betörés után eltávoztak a város területéről s csak a kiadott országos körözés vezetett eredményre. Turdán sikerült elfogni a hármas betörő társaságot, akiket a tg.-muresi ügyészség fogházába szállítottak.

EGY CSALÁD KÉT TAGJÁ HALT MEG GOMBAMÉRGEZÉSÉBEN. Deva. Saját tud. Szász Dénes, Vulcan községbeli villamos központi munkás családja az elmúlt napokban gombát evett vacsorára. Másnapra az egész család megbetegedett. A súlyos gombamérgezés következtében Szász Dénes két leánya meghalt. A család többi tagját sikerült megmenteni. A vizsgálat megállapította, hogy a gomba maga nem volt mérges, de valami mérges rovar megmászhatta és elkészítésekor a gombát nem forrázták jól le.

Temetés Oradeán. Özv. Südy Gyuláné szül. sikatori Lukács Etelka 78 éves korában Oradeán meghalt. Temetése szombaton volt. (Erdély „Concordia”)

*Leküti és frissít
a „Diana” sálborzszemmel
való enyhe ledörzsölés*

Szeckeszti üzenetek

A. A. Lapunk 7. oldalán a hírek rovatcím alatt ez áll: Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza”. Ha beérkezett kéziratok megőrzését és visszaküldését vállalnánk. — erre a célra külön adminisztrációra lenne szükségünk, nem is beszélve a portó költségről. Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére éppen ezért egyetlen napilap sem vállalkozik. — **Csap Benedek.** Kedves írás, de még hiányzik belőle a megjelenítő és elhíthető erő és éppen ezért bizony kissé naivnak tetszik. Csak forgassa a tollat, mert van tehetése és az az érzésünk, hogy elfogadható írást is fog küldeni. — **K. A. nyugdíjas, Hunedoara.** A Magyar postatakarékpénztári könyvek betétjének kifizetéséről egyelőre nincsen semmi hír. Amint ebben a kérdésben valamelyes tájékoztatást kapunk, természetesen közölni fogjuk. — **B. J.** Bizony ezek az írások még erőtelnek. Olvasson sokat, verskézsége fejlődni, stílusérzéke csiszolódni fog és gondolatai is elmélyülnek. — **Dr B. G.** Prometheus című verse érdekes és lendületes írás, belső dinamikájának magával sodró ereje van, képei és hasonlatjai azonban túlságosan merészek, képassziációji bonyolultak és ez az egész verset nehézkessé teszi. Másfajta írásokat örömmel vennék. — **S. G.** A „Hétköznapi gondolatok” első olvasásra megnyerőek és tetszetősen hatnak. Ezek azonban mégsem azok, amiket várunk. Elmélyültek és eredetibb gondolatokat is fognak Önök kapni.

* **Nehéz székülésben szenvedők,** különösen akiknek fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, székület — teszik az életet kellemetlenné, igyanak reggel és este negyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Az orvosok ajánlják.

SZAZHUSZ PÁP ÉS HÁROM PÜSPÖK BORZALMAS TÜZHALÁLA A SZOLOSKI-MUNKATÁBORBAN. Moszkvából jelentik: A Szolozki-i munkatáborban az egyik barakk ki-gyulladt és 120 pap, közöttük 3 püspök benn-égett. A szerencsétlen áldozatokba még az el-múlt évben küldte száműzetésbe a Szovjet, el-lenfőrádalmi tevékenység címén.

* **A szépségápolás legfontosabb feladata** az arcbőrt az időjárás behatásaitól és rombolásaitól megvédeni. A bőr legnagyobb ellensége a por, ep-pen ezért a legelső feltétel a bőrnek alapos meg-tisztítás. A Scherk-féle arcviz a legjobb és leg-egyszerűbb szer, hogy az arcbőr tisztaságát elér-hessük. Mélyen behatol a pórusokba és megsza-badítja az ártalmas portóit és emellett üdévé és ápolttá teszi az arcbőrt.

Megtalálták az első egyiptomi dinasztia mi-niszterelnökeinek temetkezési helyét. Kairóból je-lentik: Walter Emery híres nagol régész Egyip-tomban, Sakkara körül megtalálta Sabu tarto-mányi kormányzó sírját, aki Azabu fáraó, az el-első dinasztia ötödik királyának uralma alatt fon-tos szerepet vitt. A sírgödör fenekén hevert Sabu lefejezett holtteste, fejét nyilván hullarablók tép-ték le, hogy könnyebben hozzáférhesenek a holt-test nyakán függő értékes kormányszói lánchoz. A holttest körül pompás domborművű kőedé-nyek, reme berakott elefántcsontdobozok és hort és ételeket tartalmazó alabástrom-korsók hever-tek az elhalt lelkének táplálására és szórakozta-tására. A lelet legértékesebb darabja egy gé-koosi-kormánykerékhez hasonló, egyetlen pala-tömbből faragott csodálatos váza, lóuszleveleket ábrázoló díszekkel, mely kecses körvonalaival és leheletfinomágú domborműveivel a legtökélete-esebb egyiptomi műtárgyak közé tartozik és mű-értők még a világhírű Partland vázánál is szébb-nek tartják. A vázát apró darabokra zúzva talál-ták, de Emerynek sikerült egy heti munkával hiánytalanul összeilleszteni és most a kairói mu-zeum főbűszkesége. A lelet kora a sírban talált hieroglifek szerint 5200 év. Sir Flanders Petrie, a világhírű régész, midőn a lelet felől értesült, kijelentette, hogy Emery valószínűleg megtalálta az első diansztia wazírjainak, azaz miniszterel-nökeinek temetkezési helyét és bizonyára a lelet közelében rejtőznek az első dinasztia fáraóinak sírjai is, melyeket mindeddig Abydosban keres-tek.

Megkezdődtek Európa evezős bajnokságai. Amszterdamból jelentik: Európa evezős bajnok-ságainak előfutamat bonyolították le pénteken a következő eredményekkel: Kormányos négyes: I. előfutam: 1. Hollandia 7 perc 25.1 mp. Ma-gyarország negyedik 7 perc 38.4 mp. II. elő-futam: 1. Olaszország 7 perc 35.6 mp. Kormá-nyosnélküli kettős: I. előfutam: 1. Dánia 8 perc 31.6 mp. II. előfutam: 1. Németország 8 perc 31.6 mp. Magyarország harmadik. Egyezvözés: Első előfutamban: 1. Verey (lengyel) 8 perc 13 mp. Második előfutamban: 1. Hasenörl (osztrák) 7 perc 42.5 mp. Kormányos kettős: Első előfu-tamban: 1. Olaszország 8 perc 06.1 mp. Magyar-ország negyedik 8 perc 38.4 mp. idővel. Második előfutamban: 1. Németország 8 perc 14 mp. Kormá-nyosnélküli négyes. Első előfutamban: 1. Svájc 6 perc 31.2 mp. II. előfutamban 1. Magyar-ország 6 perc 53.2 mp. Kétpár evezős. I. előfu-tamban 1. Németország 6 perc 58 mp. Magyar-ország harmadik 7 perc 17.5 idővel. II. előfu-tamban: 1. Olaszország 6 perc 58 mp. Nyolceve-zős: I. előfutam: 1. Olaszország 6 perc 21.5 mp. Második: Magyarország 6 perc 27.7 mp. II. elő-futam: 1. Németország 6 perc 59.5 mp.

* **Moneasa fürdőre** rendez a „Vulturii” (Sa-gek) Turista Egyesülete folyó hó 22-én kirándu-lást a Czarán emlékünnp alkalmával. Az ardeali turistaság kiemelkedő nagyságának Czarán Gyula születésének 90. éves évfordulója alkalmá-val Ardeal valamennyi turista egyesülete előre-láthatólag meg fog jelenni, hogy a természet- ezen nagy kutatójának és feltárójának tiszteleté-re egy nagyszabású találkozó keretében szentel-jen emléket és a moneasaj temetőben levő sírját megkoszorúzza. Részvételi díj 120 lei. Indulás reggel 5 órakor, visszaérkezés ugyanaz nap. Ked-vezményes étkezéstről (ebéd 40, vacsora 25 lei) igénylések esetén gondoskodás történik.

Aszbeszt-szövetet talált fel egy angol gyécs. Londonból jelentik: Bull Herbert lancashirei gyécs olyan aszbeszt-kezelési módszert talált fel, amely lehetővé teszi, hogy az aszbestanyagból bármilyen minőségű tetszetős finom és puha szö-veget szőjjenek. Az új tűzálló szövet bármely színrre vagy mintára festhető anélkül, hogy tűz-mentessége csökkenne. Az új kelméből tűzálló bu-torszöveteket, kárpitokat, színházi függönyöket, ruházatokat és fehérműt készítenek főként.

IDŐK SODRÁBAN

A cionizmus gondjai

írta: Rády Elemer

A huszadik cionista kongresszus valóban világpolitikai érdeklődés közepette zajlott le. A zsidó világparlament, amelynek hatvan országból kiküldött ötszáz delegátusa a zürichi Tonhalle kupolás tornyai alatt ült össze, a megvalósult Erez Izrael új gondjait tárgyalja s ezek a problémák ma nemcsak a zsidóknak okoznak fejfájást, hanem valamennyi nemzetnek, ahol megoldatlan zsidókérdés van s elősorban természetesen a világpolitika szóvivőinek. A cionista kongresszus első ünnepélyes ülésén Chaim Weizmann, a cionizmus leghíresebb vezére, a cionista végrehajtóbizottság elnöke lelkes helyeslés és taps között jelentette ki, hogy a zsidókérdés ma a legégetőbb nemzetközi kérdés, mert a zsidóság jóformán az egész világon tragikus helyzetbe került s Amerikát és néhány kisebb európai államot kivéve, mindenhol fellángolt az antiszemitizmus és a zsidóság milliói tömegeitől szedi el a létfeltételeket. Mi a megoldás útja? Hogyan lehet végleg liquidálni az egyre súlyosabb honnyodalmakat okozó zsidókérdést? — tette fel a kérdést a cionizmus vezére s a kibontakozás, a béke és nyugalom halvány lángját a cionista álmok megvalósításában véli felfedezni. Szerinte az egyetlen reményt adó sugár, amely a zsidóságnak bizalmat adhat még: Erez Izrael.

Ezt a zsidóábrándot látszik szétfoszlalni az angol királyi bizottság új Palesztina-terve, amely a cionizmus megálmodói által szabad gyarmatnak tekintett Palesztinát három részre osztja s csak egy harmadot, — bár a legtermékenyebb, leggazdagabb vidéket — juttatja a kiválasztott népnek. Cion vénei elégedetlenek, tiltakoznak, ígéretek megszegését emlegetik. Az angol parlament tárgyalásán heves kifakadások történtek, Rothschild bibliai idézeteket és fenyegetéseket olvasott fel; s magányos imaóráikon talán a bibliai nagy átok is elhangzott már és mégis, most a cionista nagygyűlésen a legtekintélyesebb vezér, Weizmann ajkáról hangzott el, hogy bár a királyi bizottság terve telve van hibákkal, mégis tisztelettel kell a fontos és életbevágó tervet fogadni...

Diplomatikus, jól megfontolt, minden lehetőséggel számoló kijelentés volt ez s ha a mélyére nézünk, ha átgondoljuk azokat a következményeket is, amelyet az okos Weizmann agyában megfordultak, észre kell vennünk, hogy a Palesztina rendezésének, akár így, akár úgy történik, messzemenő politikai és nemzetközi következményei lesznek. Ha más szempont nem játszana közre, itt van a világ zsidóságának ügye, amely a feltörő új nacionalizmus korában a zsidókérdés végleges rendezését sürgeti.

Weizmann kijelentésében óvatosan nyitva hagyott egy hátsóajtót a régi mandátumrendszer fenntartására. Szükség volt erre, ha tekintetbe vesszük a kongresszus feszült légkörét, a zürichi atmoszféra minden pillanatban kirobbanással fenyegető, izgatott banguolatát. Az ortodox képviselők, az amerikaiak és a zsidó állampárt delegátusai hallani sem akarnak Palesztina felosztásáról s Weizmann régi és ádáz ellenfele, Ussischkin bejelentette, hogy a legelkeseredettebb küzdelemre és ellenállásra készül. Az előzetes tanácskozásban az ellentétek már odáig feszültek, hogy egyesek Weizmann lemondását követelték. (Csak úgy zárójelben jegyezzük meg, hogy a két renitens delegátust, aki a párizsi állampárt ülésén helyeselte a felosztási tervet, ki is zárták). Weizmann tehát érezte, hogy részben az ő pozíciójára is megy a játék, s ezért

kellett ezt a kis hátsó ajtót is nyitva hagyni, hogy mindig hivatkozhasse erre s végső esetben ügyesen ki is osonhasson.

De mindez csak Weizmann személyes aggodalma. Ő tudja, hogy sokat veszíthet, ha elveszti a cionizmus vezéri székét. A litván zsidó iskola egykori rongyos, szegény, nyomorgó diákjának sokat kellett küzdenie cs dolgoznia, amíg a mai nagy befolyását elérte. Egy élet munkája és küzdelme áll mögötte s tartozunk az igazságnak azzal, hogy megállapítsuk: Chaim Weizmann népéért önzetlenül dolgozott. Talán ennek köszönheti, hogy ma nagyobb tekintély az angol politikában, mint sok kis állam londoni követe s a bizalom vele szemben oly szilárd, hogy ő az új zsidó ország kiszemelt elnöke is. Weizmannnak tehát van veszíteni valója s ezért is meg kell nyugtatni az elégedetleneket.

D más, a zsidóság egyetemét érintő szempontokat is lát. A cionizmus vezeterei érzik, hogy Anglia az új Palesztina-tervvel egy igen veszélyes és beláthatatlan következményű játszmát kezdett. A cionista kongresszussal párhuzamosan ülésezett a Népszövetség állandó mandátumügyi bizottsága is s itt is az új Palesztina-tervről folyt a vita. Az angol gyarmatügyi miniszter, Ormsby-Gore feltűnést keltő beszédben hangoztatta, hogy a zsidó nép barátja s egyelőre csak a bizottság elvi hozzájárulását kéri a felosztáshoz, a komoly munka ezután indul meg s elkezdődik a hosszú procedura az angol parlamenttől, a Népszövetség tanácsán, újból az angol parlamenten keresztül vissza mandátum-bizottságig és a határmegállapító bizottság kiküldéséig. Ormsby-Gore diplomatikusan sejtette, hogy a hosszú procedura és a körülményes tárgyalások alatt Cion böleeseinek keze is messzire nyulhat ki s talán így akarta megnyugtatni Erez Izraelnek a mandátum-bizottságban ülő barátait. De ez a megnyugtatás nem oszlatja el egészen a cionista vezetők aggodalmait s érzik, hogy Anglia esetleg saját útjait akarja járni és ebben a kérdésben nem enged a mindent átfogó cionizmus nyomásának. A zsidó

POFACSKA

Valamivel több, mint tizenhatéves, még rajta minden most-kinyíltan édes mint mesebeli mézzel sült pogácsa. Legjobban illik rá e név: Pofácska.

Két hosszú aranyhajfonatja mellén aranykigyóként fut testére. Mellé a szeme kék. Titkos béso zenével lép lába. Mindég győz: mosollyal, érvel.

Van ember, kinek lelkét telezengi boldogsággal egy kis virág, egy senki. Ki mérné meg, hogy mennyi hát a lélek az ily virágban? Nincs is erre mérleg.

Három komoly kéréje volt a nyáron, kosárral ment el tőle mind a három. Pedig mindhárom szívvel és kenyérral kínálta izmos, férfias tenyerén.

Meghökkenő, ha egy virágnyi senki okos, nagy férfi végzetét jelenti: mondhat Igent, álom-kék boldogságot, mondhat Nemet s így boldogtalanságot.

...Valahol egy kis joggyakornok árván ingyen körmöl, kinevezésre várván, Pofácska már türelmét vesztí, sirba vágyik s párnáit néha telesírja.

MÉCS LÁSZLÓ

Organizația Națională Română de Voiaj și Turism „EUROPA”

București, Str. Doamnei 1. Tel.: 3.9572

központi irodája ajánlja az alábbi fűrdőtelepeken teljes kurát kedvező árak és kifogástalan feltételek mellett.

CARMEN-SYLVA—MOVILA

a Movilă és a Fűrdő-szállodában

TEKIRGHOL-ban

a Stefani villában

SOVATA-fűrdőn

minden komforttal berendezett szállodában és villában.

TUSNAD fűrdőn elsőrendű villákban,

BUZIASON a Grand Hotelben, stb.

Felvilágosításokat nyújt, ingyen prospektust küld és jelentkezéseket elfogad

az Organizația Națională Română de Voiaj și Turism „EUROPA”

és annak az országban lévő összes fiókjai, így

Oradeán: **EUROPA BANCA DACIA,**

Bulevardul Regele Ferdinand 9.

vezérekre sötét gondként neheződnék a Keleten történő események. Ma már nem titok előttük, hogy az arab uralkodókat angol ügynökök rángatják jobbról balra és vissza, hol közös táborba, hol egymás ellen s ujjában már nyomasztó hírekről suttognak. Állítólag Londonban Transzjordánia, Szíria és Palesztina egyesítésére gondolnak abban az esetben, ha a Népszövetség nem járul hozzá Palesztina felosztásához. S hogy ez mit jelent, azt nemcsak Chaim Weizmann, hanem minden cionista tudja.

Antiszemitizmus sehol a világon nem tombolt olyan fékevesztetten, olyan keleti fanatizmussal, mint az arabok körében. Az arabok és zsidók között soha sem voltak túlságosan szívélyes kapcsolatok s a „zsidó otthon” felállítására a végsőkig feszítette az ellentéteket. Minden nép társadalmi felépítettségét felborítással fenyegeti egy aránytalanul nagy bevándorlás. De Erez Izrael megalapítása nemcsak új emberanyag beözönlését hozta Palesztina arab népe nyakára, hanem új társadalmi és gazdasági éleformákat is. A primitív arabokat egyszerre belesodorta a kapitalizmus szellemén nevelődött európai és amerikai zsidó élettembe, megbolygatta a primitív, de ősi-ségéből kifolyólag egyensúlyban lévő arab gazdasági berendezkedést, a könnyű élet csillogása megszedítette az arab parasztot, eladta földjét s bevonult nyomorgó városi proletárnak. A felborult arab gazdasági élet mellett elidegenítette az arabokat a bevándorolt zsidók igen nagy részének kommunista rokonszenve és az új „honalapítók” erkölcsösnek nem mindig mondható szabados életstílusa is. Az arab, akinek nemzeti és vallási érzését az arab nemzeti mozgalmak vezetősége minden eszközzel szítja, féktelen gyűlölettel nézi az őt kizsákmányoló, ősi életstílusát megbolygató zsidó telepest s átoknak tekintí azt a mezőgazdasági kulturát is, amelyet ezek Nyugatról hoztak be. A négyszázezer főnyi zsidóság Transzjordánia, Szíria és Palesztina egyesítése után még jobban megduzzadó arab tengerben végleg kiszolgáltatottja lenne az arab antiszemitizmusnak.

Ez az a sötét gond, amely megüli a cionista vezetéseket s Chaim Weizmann, aki talán még többet sejt a rejtett angol tervekből, nagyon jól tudta, miért mondotta, hogy az új Palesztina-tervet „illő tisztelettel kell fogadni”. Weizmann és munkatársai azt is tudják, hogy milyen nemzetközi jelentősége van a zsidó állami szuverenitás és népszövetségi tagság megszerzésének, micsoda erőt ad a zsidóságnak, ha zsidó otthon helyett egy nemzetközileg védett önálló zsidó államban összpontosíthatják a zsidó nemzeti törekvéseket, ha Erez Izrael állampolgárságot osztogat, a nemzetközi jog és a zsidó világszövetség közös alap-

ján emelheti fel szavát a zsidó kisebbségek védelme érdekében. Ez az, amit a cionizmus az új Palesztina-terv végrehajtása után nyerhet s Weizmann sejt, hogy ha a királyi bizottság javaslata megfeneklik, mindent elveszhetnek: nemcsak a hatalmas zsidó birodalom illuzióját, hanem a „zsidó otthon” szerény valóságát is. Cion most éli válságos óráit, az aggodalmak indokoltak, a cionizmus mindent megnyerhet, de mindent el is veszíthet. A két évtizedes arab—zsidó küzdelemnek most kell eldőlnie. Weizmann szavai azonban azt igazolják, hogy az araboknak nem kedvez a szerencse, Weizmannék enyhén tiltakozva meghajlítják Cion zászlóját Peel lord terve előtt, nagy kegyesen elfogadják a felajánlott országot. A zsidó „birodalom” szót kap majd Genfben s talán nem csalódunk, ha úgy véljük, hogy gyakran fogjuk még szavát hallani... amíg a hatalmas arab tenger a brit birodalmi zászló védőszárnyait tiszteletben tartja. Mert az arab milliók elkeseredése azért tovább izzik s ki tudja mikor lobban lángra. Erez Izrael gondjai nem mulnak el egykönnyen...

300 éve halt meg a Volpone szerzője, Ben Jonson, Shakespeare barátja, aki egész életén át kora romlottsága ellen harcolt

Shakespeare és kortársa, barátja, Ben Jonson tetőzték be az angol drámairodalmat s utánuk elkövetkezett a hanyatlás. Azóta sem érkezett el olyan idő, amelyben egyszerre két olyan nagy szellem, mint Shakespeare és Ben Jonson, szorítkoztak volna szellemük kifogyhatatlan bányájának srányát.

Hétfőn lesz háromszázadik évfordulója annak, hogy a nagy költő—színész barátja, Ben Jonson szegényen és elhagyatottan befejezte földi pályafutását, viláros és hanyatott élet után, anélkül, hogy korának embereit sikerült volna megjavítani. Pedig egész életén át azért harcolt, hogy jobbá tegye az embereket és tisztábbá a közéletet. Ez az emberjavító küzdelem azért meg sem maradt hatástalan s a puritán angol lélek idővel megértette Ben Jonsont és tanításait is.

Pedig ő nem volt professzor az oxfordi egyetemen, nem volt sem lord, sem képviselő, csak író volt és tolla erejével igyekezett megtisztítani korát a sok erkölcsi és szellemi salaktól.

1573-ban született. Gyermek volt még, amikor Stuart Mária kivégzése rázza meg Angliát és Erzsébet királynő véres katolikus ellenes harcai nem maradtak nyom nélkül Ben Jonson telkén sem. A gyermekkor a zavaros és nehéz: volt közműves, majd katoná, végül színész lett és író. Egy párbaja miatt be is börtönözték, ahol a katolikus hitre fordult át s mint jó katolikus hunyta örök alomra szemét. Színészkorában barátkozott össze Shakespearevel és első darabját róla írta.

Már ebben a szatirájában megmutatkozott istenadta tehetsége. Az egyes társadalmi osztályok ferde képét ostromozta és alap rajza az volt, hogy mindenkinek meg van a maga bogara, de az emberek könnyen kigyógyulhatnak hibáikból, csak a módot kell tudni erre.

Első szatiráját gyorsan követték a többiek. Kigunyolta az angol udvart és élesen támadta a társadalmat a romlottság ellen küzdött s a romantikus drámairodalom szabálytalanságaival szemben a klasszikus formákért és az élet realisztikus ábrázolásáért szállt síkra.

Legnagyobb műve a Volpone volt. Ebben a fősvénységet ostromozta, a pénzéhes, fukar angol jellemet gunyolta ki olyan mesterialan, hogy ennek a művének alapötletét Zola is feldolgozta egyik regényében. Kiméltelen szatirában vette üldözőbe a Bálcsok követ kereső és a társadalom börtön megzavargatókat és egy vásári jelenetében mesteri képet adott az akkori londoni életről. Támadta a képmutató puritánokat és kitűnő, mely jellemrajzokat festett korátsáiról.

Bizonyos, hogy ha Ben Jonson ma élne, népszerű publicista volna és nem társadalmi szatirákban, hanem vezércikkében végezne purifikáló munkát.

Szatirák mellett írt néhány római tragédiát is, de ezek meg sem közelítették Shakespeare műveit. Vigjátékai azonban mesterművek. Realizmusa megmentette attól, hogy szatirája karikatúrává legyen s megfigyelőképessége és szerkesztési művészete a legnagyobbak közé emelték. Vigjátékai élvezetesek és bizonyos vonatkozásokban ma is sokat lehet tanulni belőlük.

Irodalomszemléletünk kérdéséhez

A „Korunk Szava” című budapesti folyóirat legújabb számából vesszük ezt a bátor, elvi jelentőségű irodalompolitikai cikket.

A katolikus szellemű irodalom legújabb fölvirágzása a kritikát olyan készültségben találta, amiből sajnálatos zűrzavar támadt. Hiányoztak azok a megfelelő szempontok, amelyek alapján az irodalomnak ezek az új jelenségei megítélhetők s az egyetemes osztatlan irodalom keretében elhelyezhetők lettek volna, viszont hiányoztak a másik oldalon is a nem saját táborban kelt művek értékelésének alapelvei. Nagy része van ebben a kritika s általában egész szemléletvilágunk, túlzott politikai befolyásoltságának, ami az irodalomban teljesen indokolatlan politikai terminológia alkalmazására vezetett, már a Nyugat föllépésétől kezdve. A művek jobb- vagy baloldalisága vált a kritika alapkérdésévé s ez a kívülről eleve adott mérték természetesen elhomályosította a magokból a művekből adódó szempontokat és tanulságokat. A katolikus kritika sokszor tanácstalanul áll szemben a bírálendő mű értékével s írója másirányú politikai elhelyezkedésével s paradox helyzetéből a fönttartás egy sztereotíp mondatával igyekszik szabadulni: „Szép, de nem a mi világunkból való”.

Ez a mondat gyermekien tájékozatlan, semmitmondó és önmagának mond ellent. Az érték bizonyára érték akkor is, ha egy „más világ” valósítja meg. Ha érték, akkor vállalása és elismerése egyformán kötelező. Ha viszont mégis alkalmazandó vele szemben a „nem a mi világunkból való” fönttartása, akkor ez semmiesetre sem az elismert értékre vet homályt, hanem arra a magatartásra, mely elfordul tőle. A katolikus viszont nem fordulhat el semmitől, ami érték. S mert ez a tiltakozó formula jobbra az úgynevezett „baloldali” írók könyveivel szemben kötelező, nyilvánvaló, hogy itt a kritikust a politika hagyományai köli, tehát teljesen irodalmon kívüli szempont, mely a művet a politikával azonosítja, a művet nem műalkotásnak veszi, hanem politikai tettek és dokumentumnak. Ami természetesen helytelen: egy mű igazsága soha nem függhet politikai igazságoktól.

A katolikus kritikának legelső feladata volna az irodalom és a politika kóros összefonódását megszüntetni. Azzal az egyetlen fokkal kellene mélyebbre tekintenie, amely a „politikus” és az „ember” között van, az alkalmi politikai és általános emberi között. Az irodalomban mégis csak lelki konfliktusokról van szó elsősorban, nem politikai irányokról. A „nem a mi világunkból való” gyermekded optimizmusával szakítva az egyszerű megállapítás miérteit kellene fölfejtene. Így természetesen hatalmas szelektáló munka jönne létre: elesnek egy sereg mű, amely csak azért „nem a mi világunké”, mert írója más politikai álláspontot foglal el. A megmaradó kevéssé után erre a miérte adott feleletből mindennél meggyőzőbben mutatkoznék meg, hogy a katolikus kritika értékei azonosak a mindenkori esztétikai értékkel, hogy mondjuk egy dráma nem azért idegen tőlünk, mert házasságtörés fordul benne elő, hanem egyszerűen azért, mert rossz, mert hiányzanak belőle a lelkiismeretes művészi megoldás összes kellei. Egy bűnről szóló regény nem azért nem felel meg nekünk, mert bűnről szól, hanem azért mert művészileg sem jut el a bűnhődés megoldásáig. S egy vers nem azért rossz, mert nem a szelíd és erkölcsös családi érzelmekről énekel költője, hanem mert dilettáns munka. Azokban az irodalmakban, amelyek följutottak már a biedermeier kompromisszumos szemléletén, mindez közhely, mint a sokat emlegetett franciában is, ahol a katolikus líra a maga hatalmas előképét Baudelaireben látja. Nálunk a Nyugat lírai forradalmát katolikus szempontból emlegetni még mindig meglehetősen kockázatos vállalkozás, holott a helyzet valósággal

párhuzamos: Babits Mihály költészetét félreérthetetlenül a katolikus alkotó reakciója arra a biedermeier kompromisszumra, amely virágkorában nagyon is tiszteletreméltó okokból, később pedig a pusztá epigonizmus kötelező hagyománykultuszával, igyekezett minden kétes és az emberi lélek homályába alászálló kísérlettől visszatartani az írókat. Juhász Gyula példája még ennél is világosabb: épp az ő mindvégig nyugatosnak és baloldalinak tudott lírája volt az, amely a magyar népi katolikus legmegdöbbentőbb tiltkait revalta.

Kritika és tudomány egyformán adós még az utolsó háromnegyed század alapos katolikus szempontú föltárásával. Nemcsak a kisebbségbe szorult hivatalos katolikus-egyházi költészetével, hanem az egész kor szellemtörténeti képével. Megiratlan a kor „lélektörténete”, amely hivatva volna, mentesen minden politikai befolyásoltságtól, megmutatni a lélek lassú fölszabadulását a biedermeier földies harmóniájából önalkotta mítoszainak, a nietzschei individualizmusnak, a belőle sarjadó pszichologizmusnak útjain át addig a metafizikus lételemélig, amely legigazabban készítette elő a katolikus irodalmat, igazabban annál az egyházi irodalomból nőtt katolikus irodalomnál, amely még teljes egészében benne áll a biedermeierben.

Természetes, hogy amíg ez a tudományos munka nincs elvégezve, addig a kritika is bátoratlanabb, s ha előzmények után keres, homályban tapogatózik, olyan területen, ahol kétségbeejtően összezavarták irodalom és politika dolgait, s ahol a tisztázás kísérleteire még ma is, mikor a történetektől már félig-meddig történelmi távolságba jutottunk, érzékenyen reagál a túlkényes és túlkényelmes „fontolva, haladó” lelkiismeret. Tagadhatatlanul nagyon nehéz annak a katolikus kritikának a helyzete, aki nem elégszik meg a szabadkozó formulák boldog naivságával és történetesen a mértékre felelve katolikus szempontból is igazolhatónak találja olyan író művét, akit a politika megfellebbezhetetlenül baloldalinak könyvelt el. De nehéz helyzetében is bátorságra és őszinteségre van kötelezve. Egy túlhaladott — biedermeier — ízlésben megrögzött közizlés átforgatása a feladata. Egyformán szolgálja vele katolicizmus és irodalom ügyét; szolgálja a katolicizmusét is, mert problémátlán családiasságából rázza föl s ébreszti vallása mindig a lélek legmélyéig hatoló s mindig az élet egészét átfogó igazi valóságára.

RÓNAY GYÖRGY

Egyháziaknak, művelt világiaknak

A keresztény egyház története (nyolc kötetben)

Szerkesztő: Bangha Béla S. J. és Ijjas Antal

I. kötet:

Bangha Béla S. J. és Borbély István S. J.

Az ősegyház

II. kötet:

Loschert Kázmér:

Egyházatyák kora

Legnagyobb és legszebb vállalkozása az idei könyvpiacnak: Mindenkinek ismernie kell — az egész világ más színben tűnik fel az ország előtt, ha megismeri az Egyház történetét. — Válságokon, már-már győzni látszó eretnek-egyeken át: a diadal felé! Ez a most megjelent kötet és megjelenendő hat kötet mondanivalója korunk számára!

Az egész sorozat ára füzve 1500 lei, kötve 2000 lei és portó. Megrendelhető havi 150, (a kötött példányok) havi 200 lei részletre.

Megrendelhető:

a „Magyar Lapok” könyvosztályánál.

Németország humora

1. — Nagyságos asszonyom — jelenti a szobalány izgatottan — az úr eszméletlenül fekszik a kúszóban, a kezében egy levél van, mellette pedig egy nagy skatulya.

— Nagyszerül! Akkor elküldték az új kalapomat!

2. Iskolaiban. — Mi a víz?
— Folyadék, mely feketé lesz, ha a kezünket bele mártjuk.

3. Egy csinos, fiatal hölgy ápolónői állásért jelentkezik a klinikán a főorvosnál.

Főorvos:

— És van tapasztalata ezen a téren?

— Van.

— Honnan?

— A családomból.

— Kedves kisasszony, ez nagyon is kevés...

— Kevés? Két fivérem futballista. A harmadik repülőgépeket konstruál és maga is repül. Édesanyám skifutó s apám autóvezető!

Üvegek à Lei 62"
103" 164" 300" 475"

A SZÉPSÉG Iskolája
Kezdje a szépségápolás alapelemeivel! Tisztítsa meg arcát alaposan Scherk-arcvizzel! Aztán olvassa el figyelmesen mellékelt könyvecske ir: Csak a pórások legmélyéig megtisztított bőr szép! Ápolja arcborét mindennap Scherk-arcvizzel! Szép lesz!
SCHERK PARIS · BERLIN · NEW YORK

SICULUS:

TEMPI PASSATI

— NAPLÓRÉSZLETEK —

A régi követválasztásokból Jókai, Mikszáth s a többiek sok józúságot örökítettek meg. A léhakomolyra kikészített magyar „erények”, példaként teregetőztek a nemzedékek elé. De nem is volt erre szükség.

Kacagató és vérengző alakokért, életmagra kapott cselafogásokért nem kellett a multba menni. A tino sem az anyjától tanulta a döfést. Maguktól jönnek és nőnek, mint a pipacs, amely haszontalan, de a gazda szemének szép, mert színesíti az egyhangú búzatáblák barázdáit.

Pontosan e század első tizedének fordulóján lezajlott választási küzdelem, mégis országokra több volt csak hangulatnál.

A negyvennyolcon növekedeti nemzedék s még a hatvanhetes kiegyenlítésbe belejózandottak is nemzetrontónak ítélték az új osztrák találmányú „munkapárti”-ot. Ezért gránitára merevedett ezzel szemben a tudatos ellenzéki politika.

Csak hogy a nép lelkét nem lehetett könnyen merevíteni. Ciklusonként annyit rémítgettek a bécsi farkassal, hogy most már az igaznak sem hitt. Igensokja csak az „urak huncutsága” ellen fordítgatta hol jobbra, hol balra a köpönyegét. A sűrű fától nem látszott a bécsi erdő.

A székely anyamegye alsó kerületében két Ugron küzdött egymás ellen. „Gáborka” volt az ellenzéki, Zoltán a másik, az öreg csatár. A küzdelemben ök ketten őrizték meg az előkelő, leghidegebb vért. A hozzájuk tapadó emberiszály azonban, nap-nap után nagy porózással söpört végig vagy negyvennyolc falut. A falu izgult és mulatott s a felkavart szenvedélyszaptól zavarodott. Innen, a járás központjából indult ki s esténként ide tért meg a halászlók, a vadászók, a késesek, az órátorok és más választási iparúzők tarka csoportja.

A rokonszenvet már megindulásakor Gáborka felé fordította Gábor úr: az édesapa. A nagy Rabonbán a székelyezrek előtt melankólikus hangon ragyogtatta meg a letűnni készülő nap ezer színét.

— Elhoztam nektek elsőszülött fiamat! — mondta mély, bánatos és mégis riadalmas hangon. Úgy érzett, mintha száz kürtön fújnának pihenőre takarodót, hogy holnap reggel a kivénült apa, a fiuban megújultan ragyogjon fel a magyar firmamentumon.

A másik párt sem maradt tétlen. A guózelemhez sokkal több eszköze volt (mire rendezés) a munkapártnak. Az ellenzéki vé-

kony pénzhez, a nap hevével sütt igazságra s ehhez mért lelkesítésre volt szükség, hogy legyűrje a nagy pártkasszát és a mindig büntetésre kész falusi jegyzőt.

Ezekből az elemekből épült ki valahogy a parlamentáris képviselőlet. Azt hiszem, hogy a francia forradalom is tisztában volt a népi akaraton illetlen módon felépülő kormányzattal. A népek illúzió kell. A szélsőjobb és a szélsőbal nem a nép. A nép úgy nyírogott, ha maga intézi a sorsát. A képeken viselőjét, ha az akaratát a választásoknál meg is vesztegeték s ha a politikai útvesztőkben értelmileg képtelen volt is eligazodni, mégis ő választotta. Az a fontos, hogy higgye a nép az önkormányzatsát. Az öncsalás: a megnyugvás művésze. Ezért operetgyanus világszerte a parlamentárizmus. És hogy tényleg is az, onnan látszik, mert oly komolyan veszik a koponyalékelésen, a megfélemlítésen és a pénzen felépült parlamentet, mint Tülaóperencián-király az ő királyságát. Fő az illúzió. Csindljon jobbat, aki tud.

A kortesüti jelentések szerint, a Nyirkó és a Gagy vidéken mégis az ellenzék tört előre. A főmatadorok megtorpantak e jelenség előtt és addig kutattak, amíg rájöttek egyszerűen és röviden Gálffy Kálmánra. Ez főszoigabíró volt és első kortes és Gáborka párti. Nem azért, mert a munkapártban magyar ellenséget látott, hanem mert Gáborka atyjához hálaszlók kö-

FIATAL ANYÁK RÉSZÉRE
PONTOS ES TANULSÁGOS
KÖNYVUJDONSÁGI!

A fiatal anya

Orvosi tanács fiatal asszonyoknak.

Írta: dr FÜLDES LAJOS főorvos.

Nékülözhetetlen tanácsok minden fiatal anya számára. A tartalmából: Az anyáról — Általános ismeretek — Tudnivalók a terhesség körül — Belső vizsgálat — Szülésznők — A szülés — Tudnivalók a szülés alatt és után — A gyermekágy — A méhenkívüli terhességről — A magtalanok — Az újszülött és a csecsemő — A szoptatás — A tej minősége — Mennyit szabad szoptatni? A heti súlygyarapodás — Az anya tejbőségének fokozása. stb. stb. stb.

Ára 95 lei és portó.

Kapható: Kiadóhivatalunkban.

tölték. A nép szerette, mert járásfő, jó ember és bohém rigmustmondó volt.

Kortesütakra a munkapárt magával vitte és amíg a szónokok beszéltek, az alatt a nép közé elegyedett, hogy a maga módja szerint puhitson.

Mikor a jelölt úr, a népszerűtől szívet nyitogatta a hallgatók előtt, ő csak hümmögött hunyorító szemkísérettel között és az erre kitért kacagásra a szónokba fagyott a szeretet. Csak a közelállók által észrevelt köhécseléssel, arcfintorítással, vagy kétértelmű megjegyzéssel pocskékká tett minden kortesszót. Estére kelve pedig a kocsmák zajában vig adomákkal rontotta le a munkapárt nappali sikerét.

A kerület csaknem egészen a Gáborka markában volt, amikor észrevették a főbíró turpisságait. Még nem volt késő, a választás napjáig maradt még tíz napjuk. Ez alatt mozgásba hozták az ellenhatás minden elképzelhető eszközeit. Hajtóvadászat zajától harsogott a járás, folyt az ital, mindenfelől kurjongatott a mámorító szó.

Egyik napon hűledezve észleltük, hogy a főbíró élethálóra menő komolysággal a munkapárt mellé állt. Minden éjjel a falukban tanyázott s mint egy megneszült démon, tehetőségének minden erejével úzte vissza a munkapártra általa zúditott zauberchrlingi szellemeket.

— Téged mi a fene lelt, Kálmán? — kérdezte egyik barátja.

— Majd megtudod! — dohogta káromkodás között s megnyalozott tenyerével a levegőbe csapott.

Az ellenzék is az utolsó erőfeszítésekre fordította minden idegszálát. Gáborka négyesfogata pillanatonként röptette a korteseket a veszélybe jutott falukra. Az éjszakázni tudók egy héten át még csak le sem feküdtek, lobogott a nemzeti zászló, harsogtak a nemzeti dalok. Még a jéghideg arcú Papp Mózes igazgató-tanárban is megnyílt a lávakraáter.

Elkövetkezett a választás napja. Tizenhét szavazattöbbséggel a munkapárt győzött.

Eredményhirdetésekor a halálra fáradtan alvó vezetőket felriasztotta az utcákon zúgó öröm. Egybesereglettek a nagy mogulok, nehogy elölük más arassa le a siker dicsőségét. A nagy vendéglőben csapongott a jókedvű homéroszi képzeletekben egymásután nőttek lezajlott hőstettek.

A dicsékvések zaja között lépett a terembe Gálffy Kálmán, a főbíró. Vérben forgó szemének láttára, a cigánybanda pianóra fogta muzsikát. A vészes ember felé csak egy nagy ujjongott, azé, aki annakidején a főispáni hitelmat kényszerítette, hogy a főbíró a munkapárthoz parancsolja.

A főbíró egyenesen ehhez tartott, könnyedén megállt előtte s utánozhatatlan bonhomival rekedtes, mély hangján idézte Molière-t:

— „Tu l'ast voulu George Dandin” — (T akartad így Dandin György.) Az utolsó sz.

erősen magyarosan „Dádé“-nak hangsúlyozta, ahogy a cigánynak szokás mondani. Ekkor jobb kezébe köpött és akkora pofont siritett az éljenzőnek, hogy az a földre zuhant.

Mintha semmi sem történt volna, a másik percben nyalkára szegve kövérkés alakját, ott hagyta a társaságot. Az ajtóból még visszaszólt:

— Uraim, a csatát önök nyerték meg!

A végén aztán mégis minden kiegyenlített. Az arcücsapásra Tisza István ragasztott értékes flastromot, a főbíró a megye központjába került, a főkortesek a zsíros fazekat még azután is fenéig ürtették, a járás illúziója teljes lett: hitte, hogy a maga sorsát, a maga tiszta akaratóból választott képviselője útján intézi.

Aztán valaki csak szítja még Courts Mahlert, vagy Gyarmathy Zsigánét, hogy írásaik végén mindenki boldog lesz!

A legtöbb rózsaszínű regényt az élet írja.

Még beletartozik ebbe a regénybe egy alak, aki a kenti hercegségnek is büszkesége lehetne Dickens tolla alatt: Gáborka főkortesé, Papp Mózes igazgató-tanár.

Azon az estén, a másik vendéglőben néhányan a letört zászlót sirattuk. Temetési hangulatban gondoltuk végig a választás körül esetleg itt-ott elkövetett hibánkat. E hangulat közé toppant be, a bizánci festett Krisztusképhez hasonlító igazgató. Megállt Gáborka előtt, belső zsebéből kivett egy csomó pénzt és e szavakkal nyújtotta feléje:

— Engedje meg méltóságod, hogy ez 5300 koronát visszaadjam. A választásokból maradt meg.

Ifjabb Ugron Gábor megdöbbenve, érthetetlenül nézett rá. Darab hallgatás után csak ennyit szólt:

— Az Istenért, igazgató úr, hiszen én nem azért adtam át, hogy nekem megspórolja! Aztán mindenki ment a maga útján.

Papp Mózes ma, 27 év után, törődötten, megfihéredve, nyugalomban járja az élet útait. Néha két sovány tehénnel szénát, vagy körét viszen valahova. A tehének előtt jár, az utolsó fekete „szalon“ ruhája van rajta. Az osztor a válláról lelógva, hosszan húzódik a földön. Csak szóval biztatja a párákat:

— Hi, hőide, csál!

*

Első kápláni állomásomról sürgöny-értesítéssel küldöttek máshelyre. Nagyon keletre, nagyon nyugatra. Keleten csak rövid ősz és egy tél mult el fölöttem, akkor kezdett tavaszodni.

A távoli iskolából, az utolsó hittanóráról hazamenet tágas rétre kanyarítottam az útamat. A Kárpátok aljáról leolvadt hó vízfolyókkal tarkázta a dalos rétet. Ilyen lehet nagyban az Ezérti országa is. A vizekben megtört napsugár hol itt, hol ott visszaverődött, mintha tükröt cipelő, jókedvű, fültyös gyermek pajzánkodna az ember szemével. Zsengés levelű fűz-fák alatt gázoló, boldog gólyák csodálkoztak a hosszú taláristól hozzájuk húzó nyürgaságon. Milyen jó lett volna ott, a fűzfáknál verset írni.

Ilyen hangulattal tértem be egy útbaeső, előkelő udvarházba elbúcsúzni. Itt, a téli estéken sokat dédelgettek, ahogy a naiv, világra csodálkozó, a jelenségeket mohón magába szívó káplánnal szokás.

A tágas szobában senki sem volt, várakoztam. Valami finom levendulaillat terjengett a levegőben. Barok asztalon széles, szalmakalapos nipp-szobrocskák kacérokodtak. A falakról hajporos dákák és urak kecsesen nézdelődtek. Egy egész idemerevített régi világ. Hasas szublóton kifaradt óra sántáló ketyegéssel mérte talán a kétszázadik év perceit.

E szemlélődésem közben lépett be a ház ura, a delelőn már túljáró, szép férfi. Vele tökéletesen egészült a régi ház.

Mély tiszteletű üdvözlés után nyomban a búcsúzkodáshoz fogtam:

— Méltóságos uram, elhelyeztek innen, engedje meg, hogy tisztelettel elköszönjek, — mondtam, a réten az imént rámfestett tavasz hangulatával.

— Ejha, hát ilyen vidáman? Tőlünk a káplánok nehéz szívvel szoktak távozni, — évődött.

— Nekem ehhez még nem volt időm, —

feleltem még mindig mosolygósan.

— Akkor könnyű lesz ide visszagondolnia, — folytatta. — Hol lesz az új állomása?

Megmóndtam.

Ahogy kiszóltam, nagy csönd lett a szobában, csak a régi óra sántált veszekedettten.

Aztán a ház ura felállott, a nyitott ajtón kinézett, túl, a ház mögött folyó patakon is.

Látható zavarral ült ismét le s merőn a szemembe nézve mondta:

— Tudja, maradjon vissza, mi szeretjük magát és most jön a szép havasi nyár.

A kissé naiv biztatást nem értettem s nem is volt meggyőző.

— Ez nehezen menne, — szabódtam.

— Irok a püspök úrnak s menni fog, — erősködött.

— Isten akarata, méltóságos uram! Nem szeretném ezt első alkalommal is megfordítani akarni. Mennem kell!

Ismét hangtalan lett s némi gondolkodás után búcsúzóra nyújtotta kezét.

— Hát, Isten önnel, — mondta. — Uj álomáshelyén találkozni fog egy nővel, aki kérdezősködni fog felédem. Mondja neki... mondja: jól vagytok... és rá gondolkodok.

Az arca felhős lett, az ajtót magára húzta, aztán többet soha sem láttam.

Uj helyemre május legelején érkeztem. Itt már vége volt a zsengés tavasznak, a vadgesztenyefák elvirágoztak, a cseresznyefán már bo-

K. B. barátomnak

Két vándor elindult...

... egyik az alföldnek
déli bábos síkját
vitte a lelkében...
... másik a havasok
szűzies fenségét
hordozta keblében...

Fel, a hegyre indult
az alföldi vándor;
le, a síkfelé szállt
a havasi bátor...

... és a keresztútnál összetalálkoztak...
összeültek, lelküket kitérték,
kacagva, könnyezve összecsoválkoztak,
és egymást örökre szívükbe bezárták...

Azután elváltak...
... és multak az évek.

De a szent pillanat
legszenyebb szülőtti
— barátság s szeretet —
ők örökre élnek!

DANICKA LAJOS

* Elhízott egyéneknek reggelként éhgyomorra egy-két pohár természetes „Ferenc József“ keserűviz a bélműködést hathatósan előmozdítja, az anyagcserejét tetemesen élénkíti, a z.irmennyiséget megfelelően lepassztja és a testet könnyedé teszi. Az orvosok ajánlják.

gyök zödeltek, a plébánia parkjában az óriás tulipánfák virágdíszben pompáztak. Itt láttam először a csodálatos viaszárga, halványpiros erezésű tulipánt. Mohón szívám magamba az új benyomásokat, még a hosszú vasúti átjárón terjengő vonatfüstöt is.

Napok alatt elhomályosodtak: az ezertavú rét, a ködbevesző hegyek, a zsengés fűzfák.

A kerti padon ülve, a képzelet ily nagyfokú hűdátalanságot szidalmaztam, amikor halkán hozzámjött egy delelőn járó nő. A szemében ragyogó fény nagy erőfeszítéssel védte arcát az összeomlástól. Homlokára simuló szénfekete haja jól illett komolyságához. Most láttam először és mégis tudtam, hogy kicsoda.

Ahogy nevét megmondta, mellém ült és kis átmenei után bontogatni kezdette belsejét:

— Káplán úr, T.-ről jött?

— Onnan, — feleltem, erősen a kiterülő drámára gondolva.

— Ismeri a falut?

— Eléggé.

— Ott, — ott a kúrián átnézve, túl a patakon van egy ház, az én kicsi házam. Emlékszik rá, jókarban van? — kérdezett ismét, de már fátyolos lett a szeme.

— Pontosan nem tudom: melyik a többi között.

— Magában áll kis kert közepén. A vizen át, az udvarház telkéről palló vezet oda.

— Most már emlékszem. A ház jó, de a pallót elvitte a víz.

— Igen, az ár mindent elviszen, — folytatta könnyek között. — Talán a házat is egyszer elviszi. Csak egyet... egyet nem tud elmosni, — mondotta tovább, lassú zokogással.

Aztán sokáig hallgatott, talán a havas alatt járt a gondolata. E hallgatásba ékeltem bele a havasokról jött üzenetet.

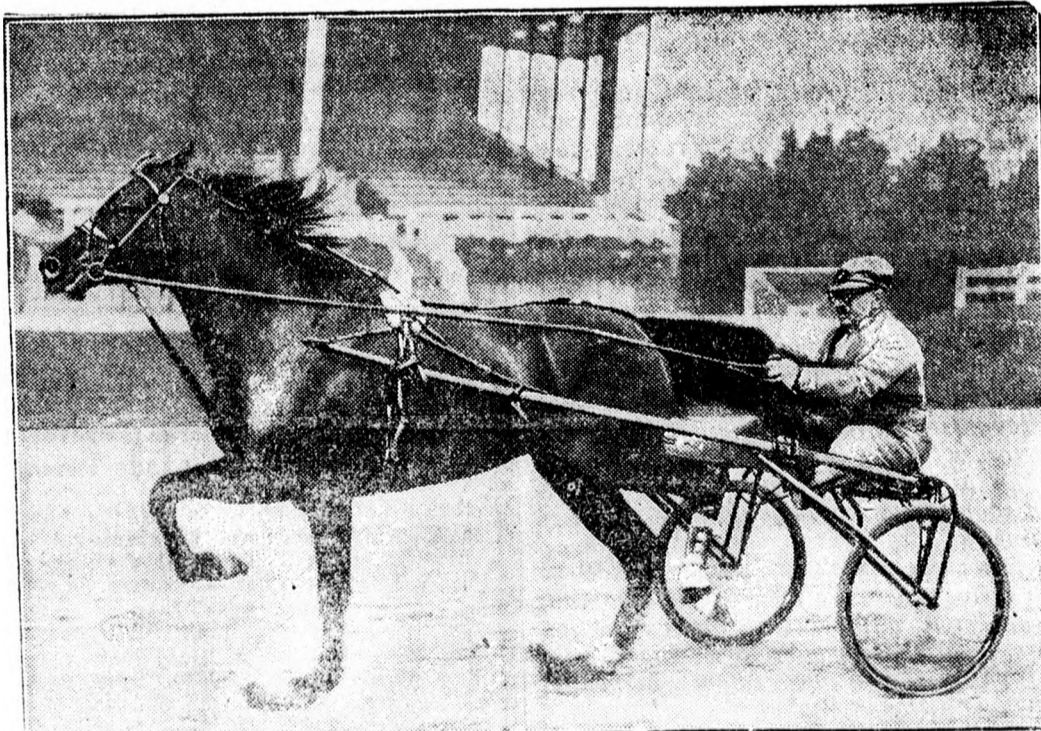
— A méltóságos úr azt izente: jól van és önre gondol.

Az asszony szeme ismét ragyogott, ajka mosolygott, arcgödrei mélyek lettek.

— Azt izente? Rám gondol? — Szünetet tartott, aztán kesernyén pontot tett az érzelmeire:

— Ismeri káplán úr azt a nótát: „Tavaszzal nyílt, ősszel lehullt!“ Ne ítéljen el, köszönöm az üzenetet!

Kifelé mentében gyöngye szél lebbent a ják között és torony magasságból hullni kezdett a sok viaszárga tulipánvirág, de még maradt a fán sok ezer.

Az amerikai lapok híradásai szerint az olaszok legjobb ügetőversenyzője, Muscletone, Amerikába még versenyezni. A közeljövőben az ügetőversenyek matadorja remek lovával Berlinben fog versenyezni.

Nyirbátori kaland

(XII. cikk.)

— Uti jegyzet —

Vállaj, 1937. augusztus hó.

— Minden jónak egyszer vége szokott lenni, — mondja a kozmondás. — De azt nem olvastam sehol eddig általános igazsághént, hogy minden jónak egyszer rossz vége kell hogy legyen. — Mégis ez teljesedett be rajtam társasulatszánk végén.

Nem arról van szó, hogy Budapest első benzinkútjához már magunknak kellett volna az autót, mert az utolsó csepp benzinünk is elfogyott, melyet maradékfilléreinken Magyaróváron vásároltunk (ebéd helyett!). A Báro házatelefonált, hogy hozzanak pénzt és váltásnak ki bennünket a benzinstől. Ennyi volt az egész!

Még az sem volt a legnagyobb baj, hogy este, a Tóth-féle vendéglőben, a Báro és Gyula úgy be találtak szedni a hazai boritalból, hogy három teljes órát gyalogoltak a Báro szállásáig s amikor ez sem használt: reggelig furdatték egymást jéghideg vízben, hogy kijózanodjanak. Ez is elő szokott fordulni minden rendez emberrel.

Hogy a Nagyúr könyöke alatt kétszer is leszakadt a kis kocsmái kertiasztal, pedig a legjózanabb ő volt közöttünk (már t. i. nem az asztal: hanem a Nagyúr) — azon se tud eszkalakozni az, aki a Nagyúr könyök-súlyát ismeri, ha kezefejére hajtja elbúsult fejét... De ami Nyirbátorban és környékén történt meg velem és a Tábornokkal, — arra nincs semmiféle földi magyarázat. Az a jó Isten büntetése volt.

Minnekutána a Báro véglegesen leszakadt rólunk Budapesten, — aminek azt hiszem nem ő örült a legjobban — három folytattuk útunkat Eger felé. Az eső szünetlenül esett. A kis ablakpucoló pálcika úgy táncolt a szélvédő üvegen, mintha megbolondult volna. Csodálom, hogy a Gyula szeméi és idegei bírták ezt a halálosan fárasztó és álmosító táncot.

Este felé 6 órakor érkeztünk Egerbe. A Tábornokék üres lakásába. Azért mondom üresnek a lakást, mert a Tábornokné háziaszsonyi gondossága úgy elzárta mindent, hogy semmit ezen a teremtett világon nem találtunk, amit enni, vagy amin aludni lehetett volna. Még szerencse, hogy a pince kulcsa a Tábornoknál maradt. Véletlenül-e vagy szándékosan? — nem tudom. Nem is kutatom. A pincében bor volt. A borból ittunk. Egyszer is, kétszer is... Talán háromszor is!... A negyedik csésze után, azt mondom a Nagyúrnak, aki otthonos kényelemmel feküdt végig a díványon:

— Menjünk tovább, öregem, míg teljesen ránk nem esteledik. — Itt úgyse aludhatunk. És a táplálásunk is felette kényelmetlen lenne az átmenetileg legényemberré vedlett Tábornoknak.

— Hová mérsz ebben az esőben és ilyen későn? — védekezik a Nagyúr egyre erősödő rohamom ellen.

Az utolsó jegyverhez nyúlok:

— Nem hittem volna, hogy bennem több erő, elszántság és frissesség maradt a 8 napos utazás után, mint benned. — 3000 néhez kilométer után az utolsó 300 előtt torpanasz meg? Vagy talán a kényes kocsidat gyengéledt?...

Mind a két nyílam telibe talált. Ugy ugrott fel a Nagyúrral a díványról, mintha darázs szöpte volna tompon.

— Gyula, készülődjél!... Azonnal indulunk... Most 7 óra van... Megmutatjuk ennek a nyavalyásnak, hogy 10 órakor Vállajon vacsorázzhatik... A mi jóvoltunkból...

Tíz perc múlva már robotgunk is Miskolc felé. A tíz perc arra volt szükséges, hogy ellássuk magunkat egy kis szív- és hangulaterősítővel — a hosszú útra. Szükségünk is volt rá, mert oly hirtelen szállt le az este s olyan álmosító eső verte az ablakunkat, hogy majdnem elaludtunk mindvalahányan. Még Gyula is a volán mellett

— Igyék egyet maga is, Gyula, — ebből az ébresztőből! — kintlok oda egy jó pohár bort a soffőrnék, amikor panaszkodik, hogy majd leragad a szeme az álmoságtól. (Persze akkor még nem tudtam, hogy előtte való éjjel alvás helyett reggelig furdatték egymást a Bároval — a Szemere-utcai lakásban.)

A Nagyúr nem tiltakozott. Hallgatott. Mióta eljöttünk Egerből, egy szót se szólt hozzánk. Se jót, se rosszat.

Gyula ivott. Mi is ittunk. Nem először és utoljára. Nekünk használt. Gyulának nem.

Nyíregyháza előtt hirtelen megállította a kocsit.

— Nem bírom tovább!... — motyogta félálomban. Hadd aludjam csak 10 percet!... Aztán mehetünk, akár reggelig...

Azzal ráborult az ablak peremére s már is aludt, mint a tej.

Síri csend a kocsiban. Kint zuhog az eső s olyan sötét van, hogy a reflektor se bír 10 méternél tovább áthatolni rajta. A Nagyúr komoran és esőkönnyösen hallgat. Nem tiltakozik és nem tesz szemrehányást. Ez a legkínosabb állapot részünkre. Csak úgy tudjuk elviselni a Tábornokkal, hogy öt percnként megszíjjuk a butykos emléjét.

Pontosan 10 perc múlva ébresztjük Gyulát. Megrázza magát és friss, mint a harmatos reggel. Megyünk tovább. Az esőnek nem akar végeszakadni. Feltette magában, hogy üldöz bennünket hazáig.

Nyirbátorba 10 óra után érkezünk. Ekkorára már vacsorát jósolt, sőt ígért a Nagyúr. Vállaji családi körben. Nem merem számon kérni tőle. De hogy ígérte, legalább egy órán belül beválthassa, azt tanácsolom, hogy ne menjünk tovább az országúton, hanem térjünk le Vasváriának.

— Ismered az utat? Mehetünk rajta ilyen időben is?

Ennyi volt az egész, amit kérdezett.

— Már hogyne ismerném. Minden évben kétszer is végig megyek rajta. Tiszta homok egész Vállajig. Eső után puha és rugalmas, mint a bőr.

— Mehetünk.

Az öreg templomnál túl lekanyarodunk Vasvári felé. Az út fertelmes. A falugig csak bírjuk valahogy; a falun túl kész istenkísértés minden lépésünk.

— Csak még egy keveset tartson ki, Gyula! — biztatom a soffőrt. — Mindjárt elérjük az erdőt. Ott kezdődik a homok.

Gyula nekifeszül a volánnak. Az utat éppen csinálják. Egyik oldalon másfél méteres kőrakás; a másik oldalon másfél méter mély árok. Tele vízzel. A kocsit éppen hogy elfér a két veszedelem között. De fogni nem tud, mert alatta tengelyig érő latyak.

Kivergődünk mégis valahogy.

— Heuréka!... — ujjongok fel örömm-

TEGNAP

Oly boldog voltam tegnap, oly vidám!
Dédelgettem a szürke kis cicám!
Versenyt futottam a kutyussal is...
Megszégyelltem a célnál a hamis!

Virágot szedtem, kéket és lilát.
A tegnapban nem leltem én hibát.
Az ég kék volt, az élet érdekes, —
Pütytel, dallal dicsérni érdemes!

Amibe kezdtem, minden sikerült!
A háznép is kedves volt és derült.
Jó volt a séta, játék és ebéd.
S nem hangzott más, csak édes halk beszéd!

Ma sirni kell a büvös tegnaptól.
Ma minden más! Ki mondja meg: miért?
A tegnapban a jókedv ottrakedt!
Es visszamenni érte nem lehet!

K. TÓTH LENKE

A legmegbízhatóbb Bosch alkatrész minden jármű részére. Minden szaküzletben kapható.

Leonida bucarestii és vidéki fiókjai.

ben, amikor az erdő szélét meglátom. — Most már száguldhatunk, akár 100 kilométeres sebességgel is. — Igyunk egyet erre a nagy új-delemre! — koccintom össze poharamat a Tábornokéval.

Ittunk. Nem sokat, de eleget.

Néhány kilométer után Gyula megállítja a kocsit. Előttünk tenger zárja el az utat. Az elejét lehet látni, de a végét nem.

— Ezén nem tudunk keresztül menni! — mondja ki halálos nyugalommal az ítéletet a soffőr.

Megdermedve ülünk néhány percig a kocsiban. Csak a lélekzetvételünk hallatszik.

— Uramisten, mi lesz most?! — száguld keresztül-kasul az agyamon a rettenetes gondolat.

— Forduljunk vissza! — adja ki a parancsot, minden zokszó nélkül a Nagyúr. — Hely van elég. Gyula megfordítja a marha nagy gépszekeret. És megyünk visszafelé... Neki a készülő útnak: a két oldalt fenyegető halálos veszedelemnek.

Nem bírom tovább. Visszahanyatlak a hátpárnára és mit tehetek egyebet?... Csendesesen, magamban imádkozni kezdek.

— Uristen, csak most segíts ki innen!... Soha az életemben nem szólok bele a mások dolgába!...

Az Utisten megsegített. De ha Gyula nem lett volna s nem Gyula ült volna a volán mellett, — azt hiszem — a jó Isten se tudott volna megmenteni bennünket az árokbaforulástól.

Visszatértünk Bátorba. Felkanyarodtunk az országútra s folytattuk a két órával előbb megszakított útunkat Mátészalkán keresztül — hazafelé.

Éjjel után egy órakor érkeztünk Vállajra. Senki se várt bennünket. Azt hitték mindenfelé, hogy lemondtunk az útról, ebben a rossz időben. Már bentjárnak a falu közepe táján, amikor odaszólok csendesen a Tábornoknak.

— Miska te, nem jó helyen járunk... Elhagytuk már a Paliék házat!...

— Mondasz valamit, — néz ki tovább anyagi nyugalommal az ablakon a Tábornok.

— Forduljunk vissza! — mordul haragosan a Nagyúr. A hangjában közeledő vihar mennydörgése zeng.

Lassan hajtunk visszafelé. Minden házat tüzetesen megvizsgálunk. Végre megtaláljuk

A RÓMAI INDEX

az igazít. Örömben kiugrok a kocsiból s magam verem meg a zsálgátes ablakot. Kijön a ház kedves asszonya. Nem látszik meg hirtelenében rajta: Örül-e vagy csodálkozik?... Vagy ami a legvalószínűbb: bosszankodik...

A Nagyúr rámförmed.

— Vissza a kocsiba! Visszek haza téged is...

Hirtelenében nem tudom, melyik utcába kell befordulnunk, hogy a sógorékhoz érjünk. Megkérdezem Katót:

— Mondja Katóka: melyik utcában laknak Józsiék?

A Nagyúrból erre kirobban minden haragos indulat.

— Szégyeljétek magatokat, részeg banda! Elitátok az eszeteket az úton!... Egyik nem tudja megtalálni nővére házat... A másik nem tudja, hol lakik a sógora... Akinél minden évben többször is megfordul... Pfu! Banda!...

Katóka nem ilyen haragos. Megmagyarázza az utat s már indulunk is. En gyalog megyek. Ami biztos, az biztos. Így jobban szemügyre vehetem a házakat. Hátha ráismerek egyre legalább. Nem ismerem meg egyet sem. Sőt a negyediknél azt veszem észre, hogy egészen rossz helyen járunk. Nem szólok semmit. Megyünk tovább. En gyalog. A Nagyúr a kocsiján. (Mint rendesen!) Az utolsóelőtti házaknál megállók.

— Itthon vagyunk!

Hazudok, de a helyemben más is így tenne.

A kocsit megfordul és megáll. Kiveszem belőle a táskámat. Elköszönök a Nagyúrtól s mint aki a legbiztosabb úton jár, megindulok egyik ház felé. Az autót elrobog. Egészen egyedül maradok az ismeretlen, sötét utcában. Az esőben.

— Na, most mi lesz velem?... Hol találok én meg ebben a fertelmes időben az igazi utcát?...

Veszem a kofferemet s megyek tovább a megkezdett úton. Lesz, ami lesz. Itt nem maradhatok. Fedél alá kell jutnom valahol. Akárhol, mert lezlik rólam a ruha.

Tíz lépés után jobb felől éles villanyfény csap a szemembe.

— Szent Isten, hisz ez a Józsiék háza! A sógoré!...

Örömben, izgalmamban cseppet is alig tudok. Nyílik az ajtó s a hosszú kerten keresztül ketten is sietnek felém: feleségem és édesanyám! Az egész faluban csak ők vannak ebben. Várnak rám. Világot égetnek az udvaron: a ház előtt, hogy a vak-sötétben is megtaláljam a hazavezető utat.

Dr LÉBER JÁNOS.

A könyvek áradatában, a ma óriásivá duzzadt könyvtermelésben fokozottan igaz Kőlcsey mondanca: fokozottan kell törekednünk arra, hogy életünk véres határai között csak olyan könyveket válasszunk ki az olvasásra, melyek lelkünk gazdagodását és nemeseését segítik elő. Az önművelés katolikus ügyem szán időt összetakoni vagy posványos termékekre, de nem is nyúlhat válogatás nélkül a könyvek halmazába. Az Egyház itt is féltő gonddal őrökdi lelki epsege lett. A könyveknek az Egyház szempontjából történet és történet kiválogatásának kérdése jelentősegehez mérten nem elege ismert és nem elege méltányolt terület. A katolikus olvasók legfőbb irányítója, a pápai index kérdésével foglalkozik ujabban egy francia és magyar piacon egyszerre megjelent könyv.* Szerzője — az Egyház és a tudomány ifjú szolgája — hivatott szemmel vizsgálja benne az index és az irodalom viszonyát.

Ha Roma mindig is elítélte az egyházzellenes könyveket, e feladatát azonban hivatalosan és rendszeresen csak a trienti zsinat óta gyakorolja. Bar azóta sem kizárólagosan csak ő, hiszen tudjuk, hogy például Franciaországban a Sorbonne mily nagy tekintéllyel gyakorolta a cenzura jogát. Az index kongregációja által kiadott hivatalos elítélő lista fogantja és tekintélye igen változó volt különböző időkben és helyeken. Franciaországban, az erős kritika, a szabad és korlátot nem szívesen tűró véleménynyilvánítás hazájában vizsgálja könyvünk az index szerepét. Könnyen elképzelhető, hogy a forradalom után mily hatástalan lehetett a francia közönség lelkeben a tiltott könyvek sorozatos jegyzéke! A római francia követ közvetítette ugyan a tiltó rendelkezéseket a hivatalos hatóságokhoz is; elképzelhetjük, hogy milyen eredménnyel. Voltaire és Rousseau hivatalos egyházi elítélte után még ötven évvel is, 1820-ban Troyes püspöke látva könyveik nagy elterjedtségét, elszomorodott szívvel és lángoló szavakkal hívta fel hívei figyelmét a tiltó rendelet figyelembevételére. A romantika kezdeti évtizedeiben tehát az index hatása a lelkekben vajmi csekély volt. A korabeli irodalmi irányzat, melyet az irodalom protestantizmusa is neveztek katolikus kortársai, szintén kivívja a római bírálatot, elsősorban az emberi haladásról vallott túlzó elmélete révén, melyben a katolikus vallást csak mint láncszemet ismeri el. Kitűnően láthatjuk Lamennais bukásának okait: szofizmusát, pantheisztikus, mégis félig racionalista istenszemléletét. Ezzel kapcsolatos Lamennais szerepe is, ki a romantizmus minden erényét, de minden hibáját is egyesítette magában. Jöccynről, a hitehagyott papról és a Bukott angyalról szóló sorok között sok súlyos tévtan szintén a római ítélet alá került. Myriel püspök különös alakjának alkotója, Hugo két nagy regénye harminc évi közel került indexre. „A párisi Notre Dame” a Lamennais-féle szellemi rokonság miatt, közvetlenül az amant 1834-ben elítélő Sin

* Asztrik Gábel: Index romain et littérature française á l'époque romantique. Tongerlo, Belgique, 1936, és Gábel Asztrik: A római index és a francia romantika. Budapest, 1936.

gulari Nos enciklika után, a Nyomorultak pedig a papi ambíció sértő beállítása miatt csak 1862. évben. Eredeti helyszíni levéltári kutatások eredményeképpen kapjuk a nagy romantikusok után számos más e kori író, köztük pl. a swedenborgi miszticizmusa miatt elítél Balzac indexre kerülésének vizsgálatát.

A múlt század második felében a nemrégben még katolikusoktól is teljesen ingorált index mindinkább nyer jelentőségében és mindjobban komoly tényezővé válik az irodalom értékelésében. Elsősorban szerepe van ebben annak a nagy komolyságnak és körültekintésnek, mellyel az Egyház mindig eljár.

De fontos szerep jut azoknak a kiváló férfiaknak is, akik az index és az irodalom kapcsolatában az előbbi határozatainak értelmében az utóbbi is mindig javítani, emelni igyekeztek. Franciaországban a legkiválóbb volt ezek között (s róla szól a könyv talán legerdekesebb fejezete) Louis Veillot, az index legönzetlenebb laikus propagátora. Lapjában, az Univerzben féltő gonddal őrökdi a könyvek minden szempontu tisztasága fölött s az index tekintélyének emeléséhez nagy mértékben járult hozzá. Az index e tekintélye az idők folyamán mind tisztábban bontakozott ki az irodalmi harcokból. Az írók, kik eleinte, tudjuk, alig vették számításba az index létezését, mindinkább kezdtek belátni annak a közönség izlését irányító, sőt szabályozó erejét. Az olvasók, kik válogatás nélkül fogadták s élvezték az eléjük került könyveket, mindinkább elfogadták és kötelezőnek érezték az index bölcsen sugallt legfőbb irányítását. A pápai index ezt főleg avval érte el, hogy nemcsak doktrínákat vizsgált és értékelt, hanem a szentimentális oldalra, a könyveknek a lelkeket alakító hatására volt nagy tekintettel, s az irodalmi lélekalkításnak csak hasznos termékeit adta kézbe, csak üdvös hatásait engedte megnyilvánulni.

H. L.

Muzsika

*

A KÜRTÖS ÉS MUCK.

Muck Karl doktortól a zenekar tagjai rettegek hihetetlenül éles hallása miatt.

Az „Istenek alkonya” egyik próbáján Muck odafordul az egyik kürtöshöz:

— Miért nem fúj ön ezen a helyen?

— Ezen a helyen sohase szoktam fújni, — felelte a kürtös.

— Nálam fújni fogl! — rendelte el Muck kurtán.

Később a kürtös kottáján ezen a helyen vörös ceruzával írt megjegyzést találtak:

— Mucknál fújni!

*

ATONÁLIS ZENE.

Egy híres karmester egy atonális” szerzőnek új operáját tanítja be. Próba előtt ezt mondja a zenekarnak:

— Nos, uram, ha hamisan hangzik, akkor jó. Ha jól hangzik, akkor hamis.

*

A „RÓZSALOVAG”.

A „Rózsalovag” berlini első előadását — mint ismeretes — Muck dr vezényelte. Az előadást megelőző egyik zenekari próbát, Muck doktort helyettesítve Strauss Rihárd vezette. A zenekar néhány tagja figyelmen kívül tanúsított.

Strauss: Ha még egyszer hibáznak, érte küldök Muck doktorért!

*

AZ AKVÁRIUM.

Egy berlini nagy színházi koncertet két, a zenéhez egyáltalában nem értő laikus igazgató vezetett. Az egyik igazgatót egy napon megkérdezték:

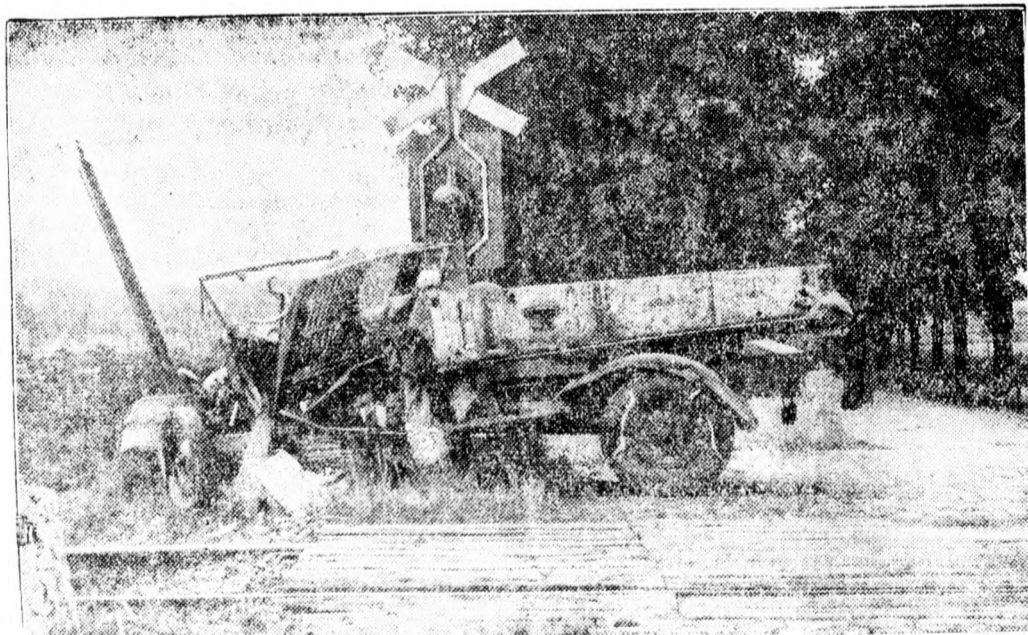
— Igazgató úr, hol látta először Alpar Gittát?

— Egy operában, a kezdetén, valami akváriumban.

— Akváriumban?

— Igen, a vízben halnak öltözködött lények üszkáltak.

„A Bava kávése” volt.

Vigyázati Vasúti sorompó!

A német rendőrség plakátokon és újságokban terjeszti ezt a fényképet, amely arra figyelmezteti a gépkocsivezetőket, hogy hasonló módon járnak, ha nem vigyáznak a vasúti sorompóknál.

Pillantás a jelenkorra

Írta: Heszke Béla

A francia „Micromegas” című folyóirat júltusi számában, amelyet teljes egészében a klasszikusoknak szenteltek, figyelemreméltó és eredeti tanulmányt közöl Jean Germain Tricotól, bemutatván a görög és római klasszikusok írásait, amelyek meglepően bizonyítják, hogy korunk úgynevezett „mai problémái” mennyire megvoltak már az ókorban is. Caesar Spanyolországban harcolt, Demosthenes a benemavalkozásról beszélt és írt, a bergsoni filozófia néhány tételét már Plotinus kifejtette, Plátó a parancsuralomról értekezett, Cicero a választási küzdelmek taktikájáról írt könyvet testvére számára, Heliodorus a mai detektívregény őseit írta meg, míg Ovidius a női szépségápolásról csevegett és „kozmetikkával” foglalkozott.

Hát valóban igaz, hogy semmi sem új a nap alatt? Mit ad a jelen az emberiségnek, ha a múlt már mindent megadott? Vagy talán igaza lenne O'Neillnek, a Nobel-díjas amerikai írónak, hogy „ha megakarunk győződni arról, hogy élünk, vagy a múlthoz, vagy a jövőhöz kell folyamodnunk, mert a jelen csak közjáték”? Vagy talán Jeopardynak, a Madagaszkár szigetén élő hindu költőnek van igaza: „A múlt a jelen jövője”?

Régi és nagyon elterjedt felfogás, miszerint senki sem tudja tárgyilagosan és pontosan megírni korának történetét. Az író saját korát hibásan ítéli meg, mondják sokan, mert igen közelről látja azt. A történelemben pedig, akár csak a fényképezésben, távlat kell. Azonban az élet mindig alkalmazkodást kíván a valósághoz. Ezért bármennyire kétes is a vállalkozás, mégis szükséges a mindenkori jelen történelembe való rögzítése, mert belőle lesz a múlt. Bármennyire tévesnek találja az utókor a jelen történelmét rögzítő írónak meglátásait, mégis csak ő volt, mint kortárs, ahhoz legközelebb. Vajjon melyik történelmi munka helytállóbb? Amelyet a kortárs írt, vagy amit például Maspero „képzelt el” Tutank-Amon koráról. Tulajdonképpen mindenki saját korát érti a legjobban. A saját nemzedékét.

Néhány évvel ezelőtt Lucien Romier, francia író, feltűnést keltső könyvet írt „Explication de notre temps” (Korunk magyarázata) címmel. Nem kell külön hangsúlyoznunk, hogy borúlátó megnyilatkozás volt, hisz a mi korunkról volt benne szó. És általánosan jellemző vonása az ilyen természetű kortársi írásoknak. Valamennyi csak úgy sugározza magából a borúlátást. Kevesen szemlélik derűlátással a jelenét és a jövőt. Legnagyobb részben visszaesést, dekadenciát, állapotának megmenthetetlenül közeledünk a végső dekadenciához, állapítják meg siránkozva, vagy hideg tárgyilagossággal. Az élet mind nehezebb és nehezebb lesz. A múlt ezzel szemben jobban megszépül, idillikusabbnak tűnik, szinte paradicsominak. Mindenkinek vannak féltve őrzött visszaemlékezései „a régi jó időkben”. De ez talán általános emberi tulajdonság. Még Homéros hősei is bizonyos szomorúsággal gondolnak az „eltelt időre”, mert jelenüket súlyosabbnak tartják őseik boldogabbnak vélt koránál. Vannak kivételek is azonban. A XVIII. század Condorcetjei, d'Holbachjai, Helvetiusai határtalan tökéletesedési folyamatról írnak korukkal kapcsolatosan. A múlt század, amely a

Nevenapján

néhány telefonon mondott szó sokkal több örömet szerez, mint bármely más figyelmesség.

Szerezzen azoknak, akiket igazán szeret, néhány valóban kedves percet. Hívja fel őket telefonon! Csak aki ismeri a rokonoktól és barátoktól való elválás fájdalmait értheti meg, mit jelent, ha hallja telefonon azok hangját, akiktől a kilométerek százai, sőt nem ritkán tengerek és országok választják el.

polgár születését vallja magáénak, szintén a jövőbe nézett inkább, mert a jelenét jónak találta. Ugy gondolta a XIX. század embere, hogy tőle messze van még az élet halára s előre kell néznie és nem hátra. Ezzel szemben a modern kor Maurras-ai, Anatol France-ai, Croiset-i és Gomperz-jei meggyőződéssel vallották, hogy az ókori civilizáció minden értéket kihasználta, felmutatott és már magáénak vallott. Ők már borúlátók voltak. A jelenkor emberei. Ők már megkezdették a múlt „lettározását”. Gondosan utánanéztek, hogy vajjon mi je is volt annak a civilizációnak, amelynek letűnését annyira siratták és mi je van annak, amelynek részesei és amelyet olyan siralmasnak találnak.

Turgenev keserűen állapítja meg, hogy egyellen, amit az oroszok a múlttal szemben

pluszként tudnak felmutatni: a számovár. Pierre Louys a cigarettával hozakodik elő. Thibaudet már nem ennyire felszínes és az olvasást jelöli meg, mint korunk jellemző járulékat és „új vívmányát” a letűnt és fájlalt múlttal szemben. Spengler pedig semmit sem talál, ami a nyugati civilizáció mentiségére szolgálna s túlzó borúlátással takarodót fúj. Untergang des Abendlandes. Kayserling gróf is a „művelt Nyugat” halálát rebesgeti. És a jelenkor írója meghallgatja a sok takarodót. Ahelyett, hogy előre nézne, a múlton csüng és özönével ontja az „emlékezéseket”. A kortárs pedig darabokra szedett lelkét (analízisek korát éljük) félénken tartja kezében és a csillogó múlt fényével döbben paradoxális életének kiábrándultságára. Vagy azért nézne a jelenkor embere annyit a múltba, hogy onnan erőt merítsen? Többnyire csak újraértékelés: elfelejt erőt szívni magába. Pedig ez kell, hisz a jelenkor nagy analíziseiből fog megszületni a jövő nagy szintézise. Különben Bergson egyszer találóan megmondotta: „Nem a letűnt korok voltak magasabbrendűek vagy alacsonyabbrendűek, hanem a mi korunk más, mint azok voltak. Az ember egy nagy morális lehetőség”. Igen, az ember morális lehetőség és mindenkori jelene olyan lesz, ahogy él és számol az istenadotta lehetőségek valóságával és ahogy Istent fogja szemlélni, olyan lesz a kora, a jelene. A jelen pedig a jövő múltja.

SORSUNK

Ma még egy fénylő gondolat vagyunk...
Idők múltával mégis megkopunk
s mi bennünk új volt, harsogó, merész.
Tegnapjainkkal lassan kőbe vész.
Kis ékezetű, jellel süllyedünk
Pont... Vessző... Semmi... s hogyha elcsúsznak
mi, hajdan égő gondolatcsodák
leszünk néhány írásjelhibák.

MAGYAR GYIK

KERESZTREJTVÉNY

29. 72. SZÁM.

Beküldte: Fazekas Sándor

1	a	d	i	o	n	i	s	t	e	n	a	m	i	r	i	n	e	s	10	11
12	e	r	k	b	15	k	a	j	t	é	y	i	k	14						
	15	o	d	r	i	17		18		19	x	20	e	21						
22	r	a	r	a	r	23		24		25										
26	t	a	v	i	27	r	a	k	28	29	d	30	31	32	33	34	35	36	37	
38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	
58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	
78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	
98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	
118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	
138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	
158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	
178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	
198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	
218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	
238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	
258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	
278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	
298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	
318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	
338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	
358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	
378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	
398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	
418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	
438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	
458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	
478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	
498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	
518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	
538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	
558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	
578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	
598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	
618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	
638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	
658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	
678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	
698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	
718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	
738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	
758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	
778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	
798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	
818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	
838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	
858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	
878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	
898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	
918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	
938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	
958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	
978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	
998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	

Beküldendő sorok: Vizsz. 1., 54., 77., függ. 1., 29., 31., 75.

Beküldési határidő: augusztus 19.

Vizszintes sorok:

1 Népies köszönés, utolsó betű felesleges. 12 Nem ki. 13 Kiván. 14 Igerag. 15 Gyakorj kutya-név. 18 Eszme máskép. 19 Egyéni tulajdonság. 22 Mérges menyasszony, két szó. 24 Nem egyenesen. 26 Raktár. 27 Bizalmatlan. 30 Leves után jön. 31-a Maga. 32 Adják, veszik. 34 Reggeli, névelővel, éknélkül (ford.) 35 Nemzetiség. 37 Régi. 38 Tagadó szócska. 40 Idegen nyelv névelője. 41 Nem paraszt. 42-a Időmérő. 44 Cukros, parasztosan, végén felesleges k. 46 Nevet, idegen nyelven. 48 Libahang, éknélkül. 49 Kérdő szócska. 51-a A háboruban sok kifolyt. 53 Itt nem busulnak. 54 Népdal első sora. 59 Óreg író, a helyett u. 59-a Időhatározó, személyes névmással. 60 Kötelességet... 60-a Sakk műszó. 61 Valaki valaminek... 62-a Evéssel jár. 63-a Buzát kaszál. 65 Kótszer, két utolsó betű hiányzik. 68 Nincs benne semmi. 69 Firkász. 71 Fedez. 72-a Kórház. 77 „Debrecenbe kéne menni” egyik strófájának első sora. 80 Ménes menhely éknélkül, a végén felesleges ó. 81 Maramures megyei község raggal. 82 Regi bityar ionév (ford.) 83 Parancs Micinek. 84 Porfészek, egy k hiányzik. 85 Zsidónév, a vezetéknevből hiányzik egy h, — a keresztnevből egy k. 86 Óreg barát; két szó; egyik szó magyarul, a másik idegen nyelven.

Függőleges sorok:

1 Magyar király volt. 2 Kótszó. 3 Nagy nemzet, utolsó betű hiányzik. 4 Ebből lesz a hal. 5 Nem tenger. 6 Ignác béce megszólítása, éknélkül; két szó. 7 Sztambuli templom név első szava. 8 Lásd, mas szóval. 9 Kézi sorszám rész. 10 Hó-sport. 11 Gazdasági eszköz. 15 Hús van alatta. 16 Méhkas első négy betűje. 17 U. az, mint a vizsz. 69. 19 Flszáll, egy l hiányzik. 20 Nincsen háza. 21 Perzs. nagy ur. 22 Régi méltóság. 23 Nőnév (ford.) 24 Nem ide. 25 Tör... 26 Angyal. 28 Oltalmazta, névelővel. 29 Aki a hozományt előre felveszi, két szó. 31 Valaki, vagy valami után... j helyett ly. 32 Kerti sorszám. 33 Ajtó, más nyelven. 35 Kopasz. 36 Disznó teszi. 42 Katonai kürtjel. 43 Ijesztiget, g helyett s. 44 Pusztító. 45 A lányok örülnek neki. 47 Utánoz, t helyett h. 48 Dohány munkás. 50 Valaminek az öröme. 51 A haz előt van. 52 Játék. 53 U. az, mint az 53. vizsz. 55 Gyergyói község. 56 Süketnéma. 57 Kopár. 58 Vadász teszi. 61 Némelykor pirul, z-vel. 62 Némán szenvedő, névelővel. 63 Petroleum termék tárgyraggal. 64 Kicsi redőny névelővel. 65 Kenyértészta, maradékból süttik. 66 A paplan is az. 67 Bibliai zsidó főpap volt. 69 Katonai vezényszó. 70 Mentetgetődzés, két szó, a h hiányzik. 72 Om-ladék. 73 Háziállat beceneve névelővel. 74 Régi tük; egy g hiányzik, két szó. 75 Elhalt zeneszerző. 76 Fohász. 78 U. az, mint az 52. 79 Sok fából áll.

80 Betegség másképp. 81-a Férfi becenev, k hiányzik.

27. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vizsz. Ugy látom, kedves Arany, hogy ön nem jó botanikus. Ezek itt hársak, amelyek alatt ül. Üljön kérem tizlépésnyire tovább, ott vannak a tölgyek. Leestett a Rigó lovam patkója. Kerthen. Bórvitéz. Lisieuxi Szent Teréz. Függőleges: Vágy, Megyeri, Ercegy, Csóvi, Figyelő, Öszikék.

Helyesen megfejtették: Ráduly Gyula, Lázár Béla, Papp Mózes, Szebeni Gerő, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Misztrik Kató, Dombrády József, Dombrády Ferenc, dr Zakariás Jenő, Zakariás Tipor, Domprády Gyula, Dombrády Dóra, Ifj Dombrády Gyula, Csavar Endre László, Csordás Jutiska, Medvés Margit, Csutak Mici, Kiss Károly.

A sorsolásnál **Szebeni Gerő** nyerte meg a jutalomkönyvet. Elküldöttük.

ROVATVEZETŐ ÜZENETEI

F. S., Salonta. Kedves levelét átadjuk kiadó-hivatali főnökünknek, aki bizonyára kedvezően intézi el. A keresztrejtvényt várjuk. Üdv.

Ma van az utolsó nap!

amikor félévi előfizetési díját még beküldheti, hogy résztvehessen az előfizetőink között rendező ajándék-sorsolásunkon. A listát most lezárjuk és azon előfizetőink között, akik eleget tettek felhívásunknak, az alábbi nyereményeket sorsoljuk ki:

I-ső díj: Az ősz folyamán megrendezendő olaszországi ut fele költségének megtérítése mellett a nyertes résztvevő gyönyörű utunkon. Esetleg az ugyancsak ősszel megrendezendő párizsi uton vesz részt mindössze 4000 lei költőghozzájárulás megtérítése ellenében.

II-ik díj: Egy heti nyaralás a Fekete-tenger melletti Constańán, esetleg egy heti nyaralás Episcopesti gyógyfürdőben.

III-ik díj: Egy darab negyedes sorsjegy, négy osztályon keresztül érvényességgel.

IV-ik nyeremény: Egyszeres ingyenes lapkültetés, 1938 január 1-től kezdődőleg.

V-ik nyeremény: 10 nyertes között 1-1 világhírű regény kerül kisorsolásra.

Főtisztelendő Plébánia Hivatal

Tisztelettel értesitem az összes Főtisztelendő plébánia hivatalokat és más egyházi intézményeket, hogy férjem halála után nagymultu építési irodájának vezetését sajátmagam vettém át és azt férjem általánosan ismert, becsületes munka-szemléjében kipróbált szakembereimmel és tökéletes szakmai felszereléssel irányítom. Továbbra is elvállalok és végrehajtok mindenféle szakmába vágó munkát, ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tartozni. Megkeresésre, saját költségemen szakemberem a helyszínre utazik. További szíves pártfogást kér.

ÖZV. BALINT DANIELNÉ

Oradea, Strada Academiei No. 2.

Aprehiedetése

Különféle

Lakótárs
lenne központban fiatal urileány, családnál, vagy maganos idősebb hölgynél. Címet a kiadóba kérek.